

VEAIC MOU

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

În pagina a 6-a:

**PENTRU
EXCLUDEREA
HAZARDULUI...**

DIN SUMAR:

- Cum ne educăm copiii ● Cînd memoria începe să dea greș ● De ce așa și nu altfel!
- A fost descoperită misterioasa planetă explodată? ● Escadra de sacrificiu

Orice părinte știe: nu există problemă mai delicată decât aceea a educării copiilor! Este de altfel o problemă care-i interesează în egală măsură pe părinți și pedagogi, iar dacă e vorba și de copii traumatizați, și pe psihiatru.

Evident, rețetele infailibile sînt greu de dat. Căci ce poate fi mai

divers și mai gingaș decât sufletul omuleților în formare. Supunem, însă, cititorilor — într-o formă cât mai accesibilă cu putință — rezultatele unor cercetări care și-au propus să găsească cele mai apropiate și lesnicioase metode pentru a sădi în copii calități pe care am dori să le vedem în genere la semenii noștri.

Documentar

CUM NE EDUCĂM COPIII

În relațiile lor cu copiii, adulții trebuie să aibă mereu în vedere împrejurarea ca cei mici să simtă că li se poartă o grijă părintească, că în nici un caz nu e vorba de răutate, neînțelegere. Acest lucru este de mare importanță pentru copii. Altfel ei își fac o idee greșită despre personalitate, despre respectul de sine, mindrie. Într-adevăr, modul cum își admonestează copiii foarte mulți părinți lezează grav sensibilitatea copiilor: aceștia sînt certați violent, li se aduc acuzații grave, sînt ironizați și umiliți, faptele le sînt mereu cîntărite, sînt etichetați în fel și chip. Dacă dorim să educăm oameni cu un psihic sănătos, trebuie să renunțăm pentru totdeauna la observații care sădesc în copii numai dorința de a se împotrivi și le suprimă orice posibilitate de comunicare. Iată și cîteva exemple de asemenea observații: „De cîte ori să-ți repet...”, „Cînd ai să înveți în sfîrșit...”, „Chiar n-ai auzit ce ți-am vorbit?”, „Ție ți-am spus...” „Cum îndrăznești să vorbești așa?...”

■ Să învățăm a-i învăța!

Alți părinți atribuie anumite greșeli ale copiilor unor însușiri ale caracterului lor. Și se năpustesc asupra vinovaților cu un vocabular ca:

Mama: — Ce-i cu tine? De cîte ori să-ți repet să fii atent!

Tatăl: — Scapă toate din mină... Așa e de cînd îl știu.

Acest mod de a ne adresa copilului anulează total respectul său față de sine, una din principalele condiții pentru formarea unei personalități de reală valoare. Căci sînt dese cazurile cînd copiii își „apropriază” caracteristicile atribuite, devenind cu adevărat neîndemînați. Mai eficiente sînt formulele de felul: „Ai spart ceașca, ia mătura și adună cioburile!” sau „Ai vărsat laptele, ia cirpa și șterge!”

Cum să ne exprimăm nemulțumirea. Dacă simțim că ne pierdem firea, să încercăm să descriem ce vedem, ce simțim. Să spunem tot ce dorim să facă copiii. Dar să nu vorbim copiilor despre ei. Să învățăm să ne exprimăm supărarea fără să-i jignim. Și chiar cînd nu ne putem stăpîni enervarea, să nu umilim copiii. Să nu dăm vina pe caracterul lor, să le cruțăm demnitatea. În strădania de a dobîndi acest lucru să invocăm propriile noastre sentimente: „Asta mă enervează”, „Mă cuprînde disperarea”, „Asta mă infurie”. Cînd sîntem supărați, copiii ne urmăresc foarte atent.

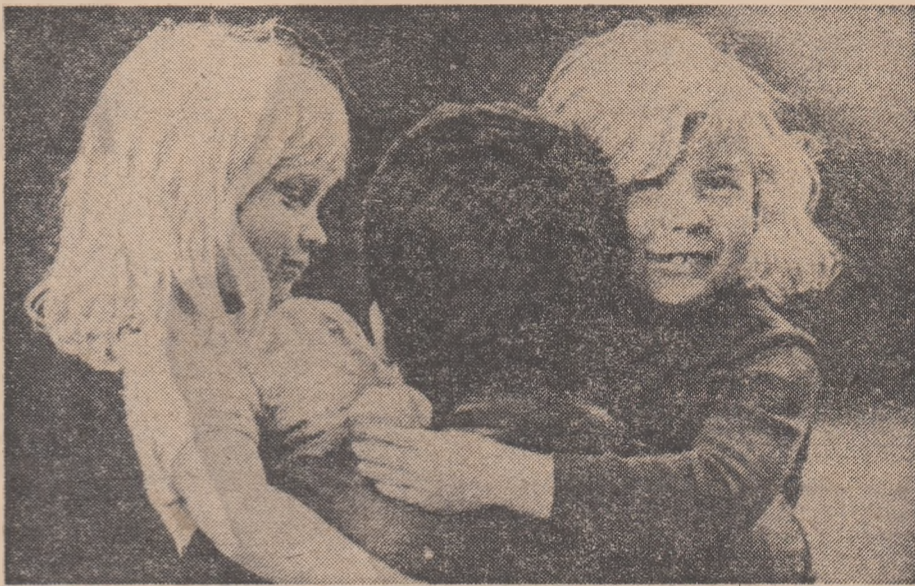
Cum ne putem face ascultați. Este un deziderat pe care-l putem realiza nu prin obișnuirea copiilor cu ideea că orice greșală este pedepsită, ci mai degrabă prin bunătațe. Un copil pedepsit n-o să-și spună niciodată: „N-am să-l mai necăjesc pe tata, am să fiu ascultător”, ci mai curînd o să-și pună în gînd să fie mai prudent, ca să nu i se mai descopere prea ușor greșelile. În educarea spiritului de disciplină, un „gram” de profilaxie cîntărește de multe ori mai greu decât un „kilogram” de pedeapsă. Un băiat în vîrstă de 10 ani mîncă zgomotos. Tatăl s-a infuriat și i-a strigat: „Ridică-te de la masă. Mă-nînci ca un purcel! Știi ce-i purcelul?” „Da, i-a răspuns băiatul, este copilul porcului”. Această situație penibilă ar fi putut fi evitată dacă tatăl ar fi spus doar: „Cleșăitul tău mă enervează”.

Ce se întîmplă însă cînd nu ne putem stăpîni defel furia și batem copiii? Orice părinte recurge uneori la acest procedeu. „Am momente cînd îmi vine să-l omor, spunea o mamă despre copilul ei. Dar îl plesnesc numai și după ce mă calmez îi spun: sînt și eu om, și răbdarea mea are margini. Te-am lovit, deși nu-mi place să bat. Dar cînd mă infurii nu mai știu bine ce fac. Încît, caută să nu mă mai scoți din sărite”.

În dorința de a face din copiii lor oameni disciplinați, părinții au de multe ori ocazia să-și dovedească puterea de înfrîngere a miniei. Iată un exemplu. Nemaiputîndu-și stăpîni nervii, un tată i-a spus băiatului: „Văd că vorbele nu

mai ajută. Simt c-am să te plesnesc. Așa că cel mai bun lucru ar fi să dispăr dinaintea mea”. Băiatul a ieșit. După un sfert de oră s-a întors și a întrebă: „Acum pot să intru?” „Da, i-a răspuns tatăl. Mi-a trecut furia, acum putem sta de vorbă”. Acest tată este un bun pedagog. A înlocuit teama cu încrederea.

În general, copiii nu se împotrivesc cînd în ordinele părinților sesizează respect și înțeleg că nu le este lezată independența. O mamă își ruga copiii să strîngă farfuriile de pe masă. Copiii n-au schițat însă nici un gest care să arate că i-ar fi auzit rugămintea. Mama

O formă de exteriorizare a dragostei pentru cei mici mult apreciați de ei

s-a enervat. Înainte țipa chiar și amenința. De astă dată, însă, în loc să recurgă la amenințări, a făcut doar următoarea remarcă: „După ce faceți curat pe masă, vă dau desertul”. Agitația care a urmat a dovedit că metoda folosită fusese bună.

Pe de altă parte, copiii sînt receptivi la răspunsuri scurte, concise, formulate nu ca niște ordine. Într-o zi rece, cu vînt puternic, un băiețel de 9 ani i-a spus mamei: „Mamă, azi aș vrea să-mi pun pardesiul”. Mama i-a răspuns: „Uită-te la termometru, dacă arată peste 10 grade îți pui pardesiul, dacă e mai puțin, îți pui paltonul”. Termometrul arăta 7 grade. Băiatul și-a pus fără comentarii paltonul.

■ „Se caută copii buni...”

De foarte multe ori cuvîntul scris are o mai mare putere de convingere decât dispozițiile orale. Plictisit de discuțiile pe tema ajutorului în gospodărie, o mamă a recurs la un foarte original mijloc de „mobilizare a forței de muncă”. Pe scurt, a formulat următorul anunț: „Se caută băiat de 10—12 ani, voinic, inteligent, viteaz, în stare să lupte cu fiarele ca să-și croiască drum prin jungla de la ușa casei pînă la cutia cu gunoi. Amatorii se vor prezenta lîngă chiuveta din bucătărie. Se caută, de asemenea, prințesă gingașă care să-l servească pe împărat la masă. Pretendentele vor trebui să-și dovedească cu acte originea princiară și să treacă o probă practică”. Anunțul a fost primit cu hohote de rîs, după care copiii și-au îndeplinit conștiințios misiunile.

Cum să combatem necinstea. Evitînd mai întîi de toate situațiile care-i obligă pe copii să apeleze la salvatoarea minciună. Dacă aflăm, de pildă, că băiatul sau fata au luat la teză o notă proastă, să nu-i întrebăm: „Ce-ai făcut la teză? Dar să spui cînstît. Minciuna nu te poate salva. Profesorul mi-a spus tot”. Sînt destui părinți care fac apel la această metodă spre a se convinge dacă copilul lor spune adevărul, să-l învețe să fie cînstît. Este însă un pro-

cedeu greșit. Mai corectă și mai eficientă ar fi formula: „Am aflat că ai luat o notă proastă, îmi pare foarte rău. Să vedem cum am putea să te ajutăm”. Să facem în așa fel încît copiii noștri să înțeleagă că minciuna nu e necesară, că preferăm să ni se prezinte lucrurile așa cum sînt: și bune, și rele.

Firește, părinții sînt foarte supărați cînd copiii dau dovadă de necinste. Și de teamă că minciuna ar putea să se repete, reacționează intenționat violent. Există însă metode mai bune de combatere a unor asemenea porniri. O fetiță de 9 ani a fost prinsă cu minciuna. A încercat să se justifice, spunînd că

du-le mereu ce au de făcut, privăm această activitate a copiilor de cea mai importantă caracteristică a ei. Pregătirea lecțiilor este un domeniu în care părinții își pot ajuta copiii numai indirect, creîndu-le condiții optime de învățatură: o masă comodă, cărțile necesare, liniște. Din cînd în cînd îi pot ajuta să înțeleagă lucruri pe care nu le înțeleg singuri sau îi pot asculta poezii învățate pe de rost. Dacă însă exagerăm cu ajutorul pe care îl dăm copiilor, le creăm impresia că singuri nu sînt în stare de nimic.

Cum să ajutăm copiii să învingă frica. Cel mai bun remediu împotriva fricii este să însușim copiilor sentimentul că sînt liberi să simtă, să gîndească, să viseze la tot ce doresc fără a risca astfel să-și piardă dragostea și stima părinților. Copiii trebuie să știe că toate emoțiile lor sînt „licite”: atât cele pozitive, cît și cele negative. Și îi putem scuti de multe neliniști și de „sentimentul culpabilității” dacă considerăm toate emoțiile lor drept normale. Evident, adulții adoptă greu un asemenea punct de vedere. Căci dintr-o dată am fost învățați că sentimentele „negative” sînt rele și trebuie să ne rușinăm de ele. Dar copiii trebuie să știe că „bună” sau „rea” e numai comportarea, nu și sentimentele sau fantezia.

Să nu spunem niciodată unui copil speriat că nu are de ce se teme. I-am spus și mai rău frică, s-ar teme pînă și de frică. Mai bine să recunoaștem deschis că copilului îi este frică și să vorbim despre cauzele acesteia.

Cum reacționăm față de prietenii „nepotriviți”. Să nu ne grăbim să condamnăm alegerea prietenilor făcută de copiii noștri. Mai bine să observăm atent comportarea lor. Uneori, asemenea situații ne ajută să ne cunoaștem pe noi înșine mai bine, să ne dăm seama de prejudecățile pe care le avem, să le înfrîngem. Dacă însă și după o perioadă mai lungă de timp prietenii copiilor continuă să ne dezamăgească, le vom spune deschis: „Am vrut cu tot dinadinsul să mă obișnuiesc cu prietenul tău, dar n-am reușit să-l îndrăgesc. Poate că sînt eu de vină, dar te rog să nu-l mai inviți la noi”.

Evident, dacă ne dăm seama că „prietenul” exercită asupra copilului nostru o influență nefastă trebuie să fim cît se poate de severi. Un tată i-a spus, de pildă, băiatului său: „Am auzit că prietenul tău se învîrte într-un cerc rău famat. Prietenia ta cu el dăunează întregii familii. Sper că de azi înainte n-ai să mai ai nimic de-a face cu el”.

Cum să ne exteriorizăm dragostea față de copii. Micile necazuri pot fi pentru părinți excelente prilejuri de a-și arăta dragostea față de copii. Fiînd împreună cu părinții la restaurant, un copil a scăpat pe jos friptura. „Nu-i nimic, l-a liniștit tatăl, oricui i se poate întîmpla. Comandăm altă porție”. Copilul a simțit atunci un val de recunoștință față de tatăl său. Căci nimic nu dovedeste mai mult dragostea decât înțelegerea în momente grele.

documento.

documentar docum
entiar documentar du
documentar document
mentar documentar docu
r documentar documentar
umentar documentar docu
ar documentar documentar
umentar documentar docu

Cum educăm atitudinea față de muncă. Temele pentru acasă îi privesc pe elevi și profesori. Dacă părinții se amestecă în aceste treburi, riscă să comită erori. Ei trebuie doar să-i amintească copilului că temele sînt pentru el ca obligațiile de serviciu pentru părinți.

Lecțiile sînt așadar pentru copii o posibilitate de a lucra independent. Dacă încălcăm acest domeniu, amintim-

MONUMENTUL CARASU

Presa cotidiană a semnalat zilele trecute un eveniment care, prin însemnătatea lui, prin semnificația și multiplele-i valențe depășește însă mult sfera cotidianului, obligându-ne să stăruim cu gândul mai mult decât o zi asupra-i, să-i dezghiocăm bine înțelesurile.

La Carasu, în întinsa vale care leagă Dunărea de mare, loc odinioară de tristă faimă pentru nerodnicia pământului prjolit de soare, pentru peisajul dezolat de stepă aridă neprielnică activităților omenești s-a încheiat o aprigă, o exaltantă bătălie.

Omul s-a înleștat acolo cu natura fără istov timp de cinci ani, zi și noapte, ceas de ceas. Am spus omul, dar au fost mii de oameni, iar bătălia îndârjită a fost purtată cu mijloace moderne, cu mașini perfecționate, de mare randament. Și totuși a durat cinci ani, dar și rezultatele ei sînt pe măsura efortului depus. Acum, valea Carasu e străbătută de la un cap la altul de o rețea de canale de aducțiune a apei cu o lungime totală

de 1041 kilometri. Deasupra stepei ochiul privitorului vede pierzîndu-se în zări mari jgheaburi de beton care însumează o lungime totală de 288 kilometri, iar sub pămînt pulsează 3104 kilometri de conducte. Complexul de irigații care a luat astfel naștere cuprinde o suprafață de 182000 hectare, adică tot atitea hectare de pămînturi chemate la o nouă viață, fertilă, îmbelșugată. Ni s-au mai dat și alte cifre și așa am aflat că pentru realizarea acestei mari lucrări a trebuit dislocat, transportat și compactat un volum de 32,5 milioane metri cubi de pămînt și că vrednicii constructori și-au îndeplinit angajamentele cu 15 zile înainte de termenul fixat.

Se spune că cifrele sînt elocvente prin ele însele, că fac inutile comentariile. Se poate, dar îndărătul lor e bine să vedem și toată încordarea de forțe, toate mijloacele puse la dispoziție de statul nostru și, mai cu seamă, scopul final al acestei lucrări — ca al atîtor altora — înflorirea țării. În felul acesta, marea grădină în care

se va preschimba valea Carasu devine parcă un simbol al grădinii infinitei mai mari în care, prin munca noastră a tuturor, preschimbăm întreaga noastră patrie...

Peste fostul cîmp de bătălie de la Carasu se așterne acum o trecătoare liniște, pînă la apropiata infruntare pentru viitoarea recoltă. Utilajele grele se imbarcă, mecanizatele se încolonează de plecare, construcțiile provizorii sînt demolate, cofrajele sînt îndepărtate, se finisează și se rețușează ultimele obiective. O mare parte a constructorilor a și plecat, cel din urmă se pregătesc să-i urmeze — către alte zări ale Dobrogei, către valea Nucarilor, Murighiol, Sinoe, Babadag. În pămîntul dobrogean, cu atîtea monumente din vremi trecute, ei au înscris un altul, al vremii noastre... Să-i petrecem cu un gând de frățescă recunoștință și de bucurie pentru înfăptuirea lor, trup din trupul marilor înfăptuiri pe care le inscrie în crugul vremii țara noastră nouă și mereu înnoindu-se, România socialistă.

SIDERURGIE

Oțel inoxidabil, în culori

Datorită unui procedeu recent pus la punct, specialiști în tehnologia metalelor au reușit să realizeze un nou tip de oțel inoxidabil, în culori. Procedeu constă în afundarea oțelului într-o soluție concentrată, caldă, de acizi cromic și sulfuric. În cursul tratării, pe suprafața metalului se formează o peliculă incoloră, colorația rezultînd din interferența undelor de lumină reflectate de suprafața peliculei cu cele reflectate de suprafața subiacentă a oțelului. Diferențele de culoare și nuanțe depind de grosimea peliculei și de durata tratării. Pentru ca stratul color să nu fie prea fragil și deci deteriorabil, oțelul este supus unei a doua operații, electroliza: călîtă într-o soluție similară cu aceea a băii colorante, dar mai puțin concentrată, pelicula se întărește și rezistența la uzură sporește considerabil. Experiențele făcute au dovedit că, după o expunere de 5 săptămîni într-o atmosferă industrială corozivă, oțelul inoxidabil colorat n-a suferit nici o alterare.

URBANISTICĂ

Orășele din Extremul Nord

Valorificarea bogățiilor naturale ale Siberiei septentrionale și ale Extremului Nord sovietic au devenit în ultimii ani una din liniile diriguitoare ale dezvoltării U.R.S.S. În ciuda condițiilor climatice riguroase — nopți polare cu zeruri care pot ajunge pînă la 60 grade sub zero, o presiune at-

Geologi în munții Alatau (R. S. S. Kazahă)

Foto: L. Kuidin

mosferică foarte scăzută vara și ridicată iarna, frecvente furtuni de zăpadă și cicloane — populația acestor ținuturi sporește fără încetare. La Vorkuta, la Norilsk, în Iakutia se înalță în ritm rapid întreprinderi industriale, cartiere de imobile rezidențiale, instituții social-culturale, rețele de servicii publice. Toate noile așezări sînt dotate cu bazine de înot (acoperite), grădini de iarnă, cabinete de fototerapie etc.

Costul apartamentelor din orașele nordice este cu 20—25 la sută mai mare decât în restul U.R.S.S., întrucît ele beneficiază de un confort sporit: încăperi mari, ferestre triple, reflectoare solare pentru sporirea coeficientului de luminare a odăilor etc. În momentul de față se ia în considerare posibilitatea de a realiza așa-numite „clădiri-complexe”, care să grupeze sub același acoperiș apartamente de locuit, grădinițe de copii și creșe, școli, magazine, săli de sport.

Un studiu întocmit de G. Oșcepkov, un cunoscut specialist sovietic în materie de urbanism, are în vedere crearea unei rețele de așezări urbane nordice care să cuprindă, deopotrivă, ansambluri rezidențiale, culturale, industriale și agricole, legate prin căi de comunicație și înzestrate cu mijloace tehnice destinate să protejeze eficient mediul ambiant. Resursele energetice necesare ar urma să fie furnizate în special de căldura din adîncurile pămîntului.

De mai bine de zece ani „Lițenzintorg” exportă experiență tehnică în Japonia și unele țări din Europa Occidentală. Iar din 1968 și firma americană „Patent Management” a început tratative cu această organizație sovietică în deosebi pentru produse ale industriei metalurgice, utilaje de prelucrare a metalelor etc.

Industria americană vădește interes mai ales pentru laminoarele sovietice de țevi cu pereți subțiri din titan, zirconiu, oțel inoxidabil și alte metale greu de prelucrat. Aceste țevi sînt folosite la reactoare nucleare, avioane, utilaje de precizie. Ele au fost achiziționate de firmele „Carpenter Technology” și „Wolverine Tube Division”.

Recent, o altă firmă americană, anume „Andco” din statul New York, a cumpărat o licență sovietică pentru sistemul de răcire a furnalelor prin evaporare. Tot atunci compania „American Magnesium” a semnat un contract pentru folosirea electrolizoarelor fără diafragmă pentru magneziu și clor.

O realizare recentă a tehnicii sovietice care stîrnește interesul industriașilor americani este rețopirea zgurei din cuptoarele electrice. Tehnologia și utilajul pentru acest procedeu au fost elaborate la Institutul de sudură electrică „E. O. Paton” din Kiev. În iunie 1972, reprezentanții a șase companii americane s-au deplasat la Kiev pentru a lua cunoștință la fața locului de această tehnologie.

„Tunul hidraulic” sovietic pentru obținerea de presiuni de pînă la 10.000 kilograme pe centimetrul pătrat a fost

achiziționat de firma americană „Terraspac” din statul Maryland. Este vorba de un dispozitiv pentru săpat tuneluri, galerii și pentru sfărîmarea rocilor dure.

Începînd din ianuarie anul acesta „Lițenzintorg” organizează în colaborare cu firma „Patent Management” simpozioane într-un mare număr de orașe americane pentru a face cunoscute realizările de ultimă oră ale tehnicii sovietice.

TRANSPORTURI

Probleme insolite ale metroului

Se pare că dulciurile și țigările nu afectează numai sănătatea oamenilor. Ambalajele lor pot crea haos și în rețeaua metroului, după cum afirmă inginerii metroului parizian. Care se tem că poleiala pe care pasagerii necivilizați sau distrați o aruncă, fără să se gîndească, pe linii, în timp ce așteaptă trenul, poate să provoace un scurtcircuit și să oprească astfel circulația. Curenții de aer stîrniți de garniturile în mișcare adună bucățile de poleială, făcîndu-le să se îngrămădească la oarecare distanță în interiorul tunelului. În timp ce se zbenguie prin aer, poleiala poate forma un arc electric între cele două șine prin care trece curentul, iar descărcarea rezultată scurtcircuitează cea mai apropiată stație.

Dar în tuneluri se acumulează și praf, care la un moment dat poate însemna un pericol de incendiu. Cum și nele se infierbîntă în timpul orelor de vîrf, uneori grămețile de praf adunate lingă ele încep să ardă mocsit. Or, un foc oricît de mic lingă linie este și el o cauză potențială de scurtcircuit și în orice caz produce un fum periculos.

Dimensiunile rețelelor de metro fac imposibilă curățirea lor manuală, deși în plină noapte, cînd curentul este întrerupt, un personal destinat acestor operații se străduiește să îndepărteze depunerile mai voluminoase. Într-adevăr, cum se pot curăța sute de kilometri în 3—4 ore?

De aceea, de două luni metroul parizian experimentează un tren special de adunat gunoalele, care se țîrîe prin tuneluri cu 15 km pe oră. Trenul are trei vagoane, două motoare și o lungime totală de 60 m. Poate fi socotit un fel de aspirator uriaș, care suflă mai înții un curent puternic de aer, deoarece deseori hîrțile intrate pe sub linii n-ar putea fi adunate numai prin aspirație. În același timp curentul ridică praful. O a doua serie de ventilatoare, cu o capacitate și mai mare, absorb toate deșeurile. O instalație de sortare dirijează poleiala, cutiile de țigări și alte resturi într-un vagon, iar praful în altul.

Aflînd ce se petrece la Paris, un muzicant a declarat că examinarea deșeurilor din rețeaua subterană ar putea constitui o metodă de cercetare etnografică a obiceiurilor unui popor. La Londra, de pildă, s-a constatat, fără a se putea găsi o explicație, că în tunelurile metroului călătorii lasă o importantă cantitate de păr.

EXPORT

Licențe pentru firme americane

Realizări sovietice în cîmpul științei și tehnicii stîrnesc în ultimul timp mult interes în cercurile de afaceri occiden-

ESCADRA DE SACRIFICIU

Bancruta militară a autocrației

Misiunea încredințată escadrei nu avea precedente nici în analele flotei comerciale și nici în cele ale marinei de război. De altfel, nici de atunci încolo, timp de aproape șapte decenii, nici o formație navală nu a mai reeditat o asemenea expediție — 30 000 km din Marea Baltică până în Oceanul Pacific, în plin război și cu un inamic capabil să atace în aproape oricare dintre punctele imensului traseu.

Aceasta era misiunea escadrei ruse din Baltica, comandată de vice-amiralul Zinovi Rojdestvenski. Era în toamna anului 1904, la câteva luni după izbucnirea războiului cu Japonia. Dificultățile și primejdiiile călătoriei, vitejia plină de abnegație a matrozilor, patriotismul unei părți din corpul ofițeresc, ca și tragicul epilog al expediției au făcut ca această temerară aventură să capete un loc de frunte în istoria navigației.

Indoielile amiralului

Aerul miroase a praf de pușcă și a tămie. Salvele de tun alternează cu psalmodierile preoților, care binecuvintează vas după vas în clinchetul cădelnițelor. Pe chei mișună mulțimea — soții, părinți, copii și prieteni ai celor ce pleacă, adolescenți de vîrstă prea fragedă pentru a fi înrolați sau bătrîni care au trecut de mult de pragul lăsării la vatră, fercheși curteni ai țarului și muncitori cu fețele scofilitice de mizerie, cucoane elegante și cerșetori în zdrențe, curioși care se ridică în vîrfurile picioarelor și hoți de buzunare care operează nestingheriți... Strigătele unora, plînsurile altora, șuvoiul de vorbe al mai tuturor acoperă zgomotul valurilor, pe care o puternică briză de sud-vest le împinge cu furie spre țarm.

E ziua de 14 octombrie 1904. În rada portului leton Libava (care se numește încă Liebau) se clatină numeroase cataracte, printre care se disting coșurile înalte, vopsite în negru și galben, ale masivelor nave cu blindaj gros și punțile înfășurate de tunuri. Băbuțurilor lor le răspunde dangătul clopotelor, într-un adevărat delir sonor.

De pe o estradă înveșmîntată în draperii somptuoase, țarul Nicolae II urmărește, cu o privire stinsă de peste moarte, pregătirile de plecare ale flotei. În fața lui, dar la o apreciabilă distanță, pe puntea de comandă a cuirasatului „Kneaz Suvorov”, se află un bărbat în vîrstă de 56 de ani, înalt, vînjos și cu sprîncene stufoase: e vice-amiralul Zinovi Petrovici Rojdestvenski. Spre deosebire de slugarnicii ofițeri din suita țarului, care arborează zîmbete forțate și o mină triumfătoare, încercînd să dea impresia că lucrurile merg strună pentru Rusia, amiralul e vizibil posomorît. Îl frîmîntă grelele răspunderi care apasă asupra lui, în calitate de comandant al escadrei din Baltica. Războiul cu Japonia nu se desfășoară deloc în conformitate cu optimiste pronosticuri ale nesăbuiților miniștri de la St. Petersburg sau ale tembelilor fanfaroni de la Țarskoe Selo. În urma unui atac prin surprindere, forțele amiralului Togo au nimicit, în luna februarie, o parte din flota rusă care apăra Port Arthur, declanșînd în același timp asediul împotriva acestei importante baze navale din Pacific. Escadra lui Rojdestvenski e trimisă acum, la o fantastică depărtare, să lupte împotriva japonezilor.

Cufundat în gânduri, Rojdestvenski trece în revistă, pentru ultima oară, formația care se pregătește de plecare. În rîndurile ei, se află nouă cuirasate, dintre care cinci moderne, prea moderne chiar; abia au ieșit din șantier și echipajele lor n-au avut încă răgazul să se familiarizeze cu complicatele mecanisme pe care le implică fiecare manevră. Dintre crucișătoare, cel mai reușit este „Izumrud”, o navă zveltă, cu

trei coșuri scunde. Dar escadra are și multe unități vechi și depășite, căci corupția caracteristică regimului țarist a făcut ca mare parte din fondurile alocate mașinilor de război să poposească în buzunarele miniștrilor, ale înalților funcționari și ale speculanților care roiesc în jurul guvernului. La fel de anacronice, lente și subrede sînt navele de transport și vasele-spital care completează formația.

Rojdestvenski se gîndește că, la capătul lungului și epuizantului drum, îl așteaptă Togo, cu puternica lui forță navală și cu baze care se află în imediată apropiere. Amiralul nu poate să nu dea

Rojdestvenski se grăbește să deschidă plicul, convins că i se aduce la cunoștință o nouă avarie. De câteva zile vasul de transport „Kamciatka” are necazuri cu sala mașinilor și a rămas în coada convoiului. Nu cumva anunță acum că trebuie să facă cale întoarsă?

Nu, vestea pe care o primește amiralul e nu numai alarmantă, ci pur și simplu uluitoare: bastimentul semnalează că e urmărit de unul sau mai multe torpiloare... japoneze.

Înălțînd din umeri, Rojdestvenski refuză să accepte drept bună neverosimila comunicare:

În orele următoare, „Kamciatka” dă

reportaj
reportaj reportaj
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj r

scufundat, altele au suferit avarii și pierderi de vieți omenești. Cîteva proiectile au lovit chiar unele vase ale rușilor, rîndind patru oameni...

Consecințele pe plan diplomatic ale incidentului sînt și mai grave. Încă din dimineața următoare, presa londoneză dezvăluie o furibundă campanie împotriva escadrei lui Rojdestvenski, acuzînd-o că a atacat cu premeditare flota de pescuit din Dogger Bank. Unele ziare nu ezită să ceară guvernului britanic încheierea imediată a unei alianțe militare cu Japonia și declanșarea ostilităților împotriva Rusiei.

În cele din urmă, se constituie o comisie internațională pentru a se ajunge la o reglementare a diferendului. Guvernul de la St. Petersburg e obligat să ceară scuze oficiale și să plătească importante despăgubiri pentru daunele pricinuite. Dar ancheta comisiei scoate la iveală un element tulburător: după înșeși mărturiile echipajelor de pescadoreanle britanice, un torpilior a rămas toată noaptea în apele unde a avut loc incidentul, depărtîndu-se abia o dată cu revărsarea zorilor, înainte de a i se putea distinge naționalitatea. Or, partea cea mai ciudată este că în acel moment al dimineții nu numai torpiloarele, ci toate navele de război ale lui Rojdestvenski se găsesc cu aproape 200 de mile mai la sud, în rada portului francez Cherbourg. Asupra acestui lucru nu încapă nici o îndoială: în registrul căpitaniei portului s-a înregistrat exact ora de intrare a fiecărui bastiment — și nici unul nu lipsește la apel.

Așadar, care e adevărul în legătură cu cele întimplate la Dogger Bank? O inexplicabilă halucinație colectivă a echipajelor rusești, așa cum pretînd ziarurile din Londra? Sau o abilă provocare a inamicului, menită să stîrnească ostilitate împotriva Rusiei? Istoricii nu înlătură această posibilitate, singura care ar explica prezența misteriosului torpilior la locul incidentului în dimineața de 23 octombrie. Cu atît mai mult cu cît sentimentele filojaponeze de atunci ale Amiralității britanice nu exclud ipoteza ca „vasul fantomă” în realitate de naționalitate engleză să fi jucat în noaptea fatidică rolul unui bastiment nipon.

Presiuni

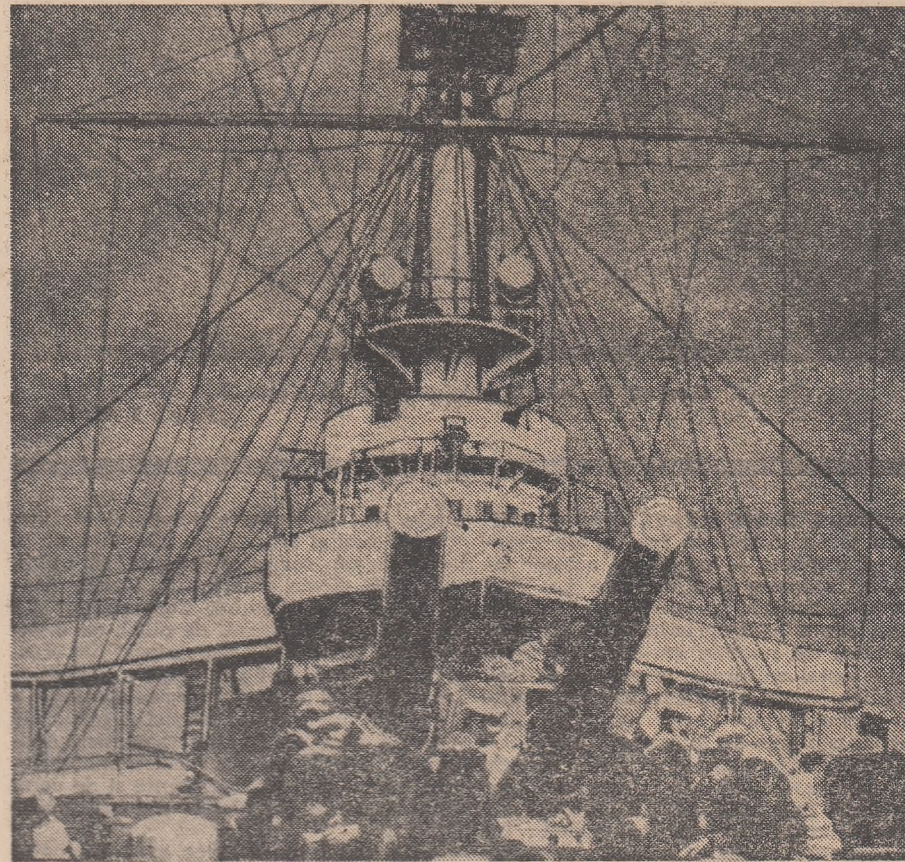
și contrapresiuni

La 26 octombrie, escadra intră în rada portului Vigo, în treimea nordică a Atlanticului atlantic al Spaniei. Peste cîteva minute, o vedetă se îndreaptă în grabă spre „Kneaz Suvorov”. Un ofițer urcă la bord și, după un ceremonios salut, îi declară lui Rojdestvenski:

— Prezența dv. ne onorează. Din păcate sînt însărcinat de autoritățile militare ale țării mele să vă comunique că nu vom putea beneficia prea multă vreme de această cinste. În consecință, vă rog să părăsiți apele noastre teritoriale pînă cel mai tîrziu în 24 de ore.

Amiralului nu-i vine să-și creadă urechilor. Una dintre cele mai dificile probleme pe care trebuie să le rezolve escadra sa este cea a aprovizionării cu combustibil. Guvernul din St. Petersburg a încheiat în acest scop un contract cu o companie germană, ale cărei cargoboturi încărcate cu cărbuni urmează să jaloneze lunga rută a lui Rojdestvenski. Dar transferul cărbunelui la bordul navelor militare e un proces complicat, care durează mult și nu se poate efectua decît în apele liniștite ale unui port — sau cel puțin așa se considera pe atunci.

(Va urma)

Crucișător din epoca războiului ruso-japonez

dreptate unuia dintre comandanții din subordinea lui, care i-a mărturisit în ajun, într-un moment de sinceritate: „Soarta noastră e pecetluită. Dacă vom ajunge la capătul călătoriei, Togo ne va trimite pe toți la fund. Nu ne rămîne decît să murim cu demnitate”.

Da, dar nu înainte de a străbate zeci de mii de kilometri pe mare.

O noapte cu fantome

Călătoria durează de peste o săptămînă. O săptămînă plină de neplăceri și incidente: cîrme blocate, pistoane care se defectează, instalații care refuză să funcționeze. Rapacitatea construcțiilor care au utilizat materiale de proastă calitate și lipsa de exigență a comisiilor de recepții, care s-au lăsat mituite, își dau acum funestele lor roade.

Primele ore ale serii de 22 octombrie. Escadra se află în Marea Nordului. După ce au ieșit din strîmtoarea Skagerratt, navele ruse plutesc în largul portului britanic Kingston upon Hull, în zona numită Dogger Bank, teren favorit al flotilelor de pescuit de pe coasta răsăriteană a Angliei. Un ofițer de la transmisiuni se prezintă pe puntea de comandă a cuirasatului „Kneaz Suvorov”:

— Un mesaj din partea „Kamciatka”!

de știre că e atacată de inamic, dar că speră să rupă contactul cu el și să-și reia locul în formație. După aceea, însă, de la bordul navei de transport nu mai sosesc decît mesaje trunchiate și ininteligibile. Treptat, îngrijorarea începe să contamineze pe comandanții unora dintre vase, care-și spun că ipoteza unui atac nipon în Marea Nordului nu e chiar atît de absurdă cum pare la prima vedere. În acest război Anglia sprijină fătîș Japonia, căreia îi vine de năzare să scormonească întinericul. Fasciculele de raze lunecă deasupra măruntelor ambarcațiuni de pescuit ale englezilor, care saltă pe valuri ca niște biete coji de nucă. Deodată, un con de lumină se oprește, zmulgînd beznei o siluetă prelungă, al cărei gabarit întrece cu mult modeste dimensiuni ale pescadoreanlor. E ora 22,10.

Cîteva tunuri ale escadrei încep să tragă. Altele le urmează exemplul și canonada umele de larmă văzduhul. Apoi Rojdestvenski dă ordin de încetare a focului, care nu a durat decît vreo zece minute. Dar rezultatele sînt tragice: un pescador britanic a fost

**DOUĂ PREMIERE
MOSCOVITE**

**M.H.A.T. cu Efremov
și „Sovremennik” fără Efremov**

Ultimele două premiere ale teatrelor M.H.A.T. și „Sovremennik” erau așteptate cu mult interes de amatorii de teatru din Moscova. Cum va arăta M.H.A.T.-ul în urma venirii la conducerea sa a fostului conducător al „Sovremennik”-ului? Va rezista „Sovremennik”-ul pierderii mentorului său spiritual, cu care fusese legat prin mii de fire? Aceste întrebări măturisite și nemăturisite suscitau interesul publicului moscovit. Pentru M.H.A.T., la conducerea căruia se află de doi ani Oleg Efremov, „Oțelarii”, piesa lui G. Bokarev, însemna primul spectacol cu o temă contemporană, montaj de fostul director al teatrului „Sovremennik”. Iar regizoarea Galina Volcek trecea prima sa încercare

dezbate problema respectului față de personalitatea umană.

Viktor Lagutin (V. Rașvetaev interpretează cu multă precizie acest rol) recent sosit în uzină are, indiscutabil, dreptate în tendința sa de a da lucru de înaltă calitate, dar el este unilateral, fanatic și de aceea în stare să jignească oamenii, să denigreze colectivul. Dar când tinerii din brigadă în frunte cu Piotr, vechi muncitor al uzinei (E. Evstigneev de la „Sovremennik” interpretează cu multă dăruire acest rol) vin în ajutorul lui Lagutin, tocmai tinerii pe care Lagutin îi disprețuia, fiecare extrage din acest conflict o lecție: Viktor este mișcat de bunățatea omenească, iar tinerii de puritatea și forța adevărului lui. În felul acesta conflictul de producție care constituie temelia piesei ia amploare, abordând dificila problemă a educației omului contemporan.

Spectacolul „Sovremennik”-ului ridică aceeași problemă, dar în alt cursu. Acțiunea piesei „Ascensiune pe Fuji Yama” a cunoscutului prozator Cinghiz Aitmatov și a lui K. Muhamedjanov nu se petrece în Japonia, ci undeva în munții Kirghiziei. Unul din piscurile acestora a fost numit așa de geologa Almagul după muntele sfânt al adevărului din Japonia. În Kirghizia, dar, se întîlnesc, în vizită la agronomul Dosborghen, eroii spectacolului, prieteni de tinerețe, pe care viața i-a aruncat în diferite colțuri. Acolo au rămas singuri cu conștiința lor, cu datoria lor civică. Din cei cinci prieteni care au făcut războiul împreună au rămas patru, al cincilea fiind pe nedrept condamnat. Ulterior, când s-a revenit asupra condamnării, el n-a găsit țărnia necesară să se întoarcă printre ai săi. Cine e vinovat pentru tot ce s-a întîmplat? — se întrebă peste mulți ani cei patru și cei apropiați lor.

Alături de ei pe munte se urcă și bătrina lor învățătoare, Apa-așa, pentru al cărei rol „Sovremennik”-ul a invitat-o pe L. Dobrjanskaia, minunată actriță de la teatrul Armatei Sovietice. Și pe scenă răsună un pasionat dialog despre sensul vieții, despre dragoste, literatură, fericire, suferință, încredere și trădare, probleme născute de timpul nostru, de criteriile lui morale. Depănarea ideilor, ciocnirea opiniilor alcătuiesc țesătura vie a spectacolului al cărui sens este răspunsul dat la întrebarea: „cum să fie omul?”

Galina Volcek rezolvă spectacolul extrem de simplu: chiar în mijlocul sălii de spectacol este dispusă o rampă rotundă, dinspre care se îndreaptă, printre rîndurile de fotolii, o cărare. Acolo, separați de toți ceilalți, eroii rămîn singuri cu gândurile lor, luminați puternic de razele proiectoarelor. Spectacolul este jucat ca o spovedanie — fierbinte și pasionat, cu nerv, calități cu care spectatorii celor mai bune piese ale „Sovremennik”-ului sînt de altfel obișnuiți. Iar finalul său este absolut neașteptat. Cu pietrele pe care le aruncau noaptea din munți, foștii colegi de clasă (care își aminteau de tinerețe) ucid o femeie și din nou viața îi supune la o încercare. Modul de comportare a celor patru va fi discutabil, mai ales cînd nu se vor mai putea justifica făcînd referiri la tinerețe. Și iată-i fugind din munți pe chibzuitul Osibpai (actorul P. Veliaminov), pe scriitorul Isabek, căruia totul îi izbutea în viață (A. Miagkov) și pe soția sa, actrița Ghiulpsan (L. Tolmaceva) care, deși caută bolnăvicios adevărul, cedează repede: viața plină de compromisuri a înfrînt-o. Spectacolul condamnă tot ce-l înjosește pe om, tot ce îl face meschin, vanitos, egoist, tot ce contrazice idealurile noastre, imaginea noastră despre omul noii societăți.

Două spectacole: cel de la M.H.A.T. — de dimensiuni ample, plin de mișcare, cu multe personaje și altul intim, foarte apropiat de spectator, claustrat în limitele unul strălucit spațiu scenic. Două spectacole care demonstrează viabilitatea ambelor colective teatrale. M.H.A.T. a absorbit energia noului său conducător artistic, „Sovremennik” a conservat simțul civic, sinceritatea zămisliată în ani de muncă colectivă.

Elena Azernikova

Janna Bolotova, în rolul nepămîntenii Orante

CINEMA

**Tăcerea
doctorului Yvens**

La „Mosfilm”, pe un platou uriaș, a „aterizat” un avion. Adică nu chiar un avion întreg, ci doar salonul de pasageri. În jurul și înăuntrul lui robotesc scenografia, cheltuind fantezie și pricepere pentru a face cât mai multă... dezordine: fotolii răsturnate, lucruri împrăștiate pe jos, cabluri rupte, hublouri sparte.

Căci abia așa sînt gata decorurile pentru filmarea secvenței programate în ziua respectivă. Conținutul scenei este următorul: avionul unei companii occidentale a suferit o catastrofă aeriană. N-au rămas în viață decît cîțiva oameni, printre care doctorul Martin Yvens.

Cine i-a salvat? Doctorul Yvens va afla adevărul după ce se va întîlni cu reprezentanții unei alte civilizații, veniți pe Pămînt în dorința de a stabili contacte cu omenirea.

Toate aceste evenimente se vor petrece în filmul „Tăcerea doctorului Yvens”, pe care îl realizează în dublă calitate, de scenarist și regizor, Budimir Metalnikov.

Cum de s-a hotărît acest regizor, a cărui creație de pînă acum a fost strîns legată de probleme „pămîntesti”, avînd o tematică preponderent rurală (Metalnikov este autorul scenariilor care stau la baza filmelor „Casa părintească”, „Poveste obișnuită”, a „scris” și regizat filmul „Casa și stăpînul”), să abordeze genul științifico-fantastic?

— Nu, n-am trădat cituși de puțin maniera realistă a filmelor mele anterioare — îmi răspunde regizorul. Literatura de anticipație îmi permite să privesc din alt unghi, la scară mare — dacă mă pot exprima așa — lumea noastră pămîntească, cu toate problemele ei multe și importante și mărunte.

Întîlnirea lui Yvens cu nepămîntenii determină o cotitură în concepțiile lui. Savantul începe să privească cu alți ochi Universul, viața omului pe Pămînt.

Fiindcă sîntem la acest subiect, vreau să remarc că în ciuda forței sale aparente, a minunilor tehnice pe care le-a săvîrșit, cinematograful abordează rar genul științifico-fantastic.

— De ce?
— Cred că explicația ține de exigența pe care spectatorul modern o are față de factura, de veridicitatea a tot ce se întîmplă pe ecran. Iar față de un film din categoria științifico-fantastică exigențele se dublează. După părerea mea, autorii filmului „Solaris” s-au achitat strălucit de această misiune. Tarkovski și echipa lui au făcut o treabă admirabilă!

Însă noi în filmul nostru vom merge oarecum pe alt drum. Ceea ce ne interesează în primul rînd este nu atît ambianța fantastică, cit contactul viu dintre pămînteni și oaspeții veniți din Cosmos.

— Cine sînt interpreții principali?
— Cunoscuții actori Serghei Bondarciuk și Janna Bolotova. Imaginea va fi semnată de Iuri Sokol și Valeri Bondarev.

E. Frolova

PRIM PLAN

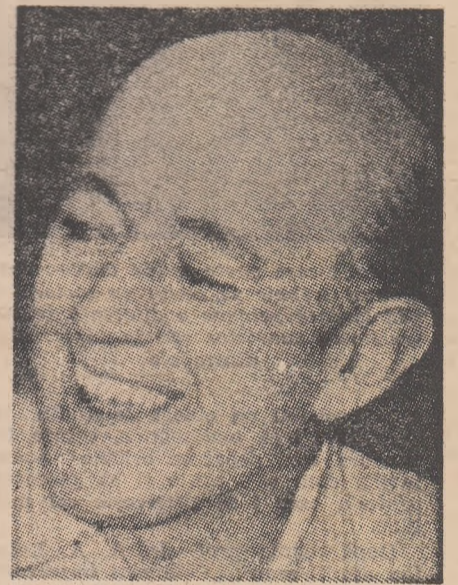
**Omul
cu o mie de fețe**

Cînd spunem despre Sir Alec Guinness că este omul cu o sută sau cu o mie de fețe, trebuie să adăugăm în dată, pentru a anula eventuala impresie de „trouvaille” publicitar, că el este un actor foarte mare, capabil să-și schimbe fizionomia după cum o cere rolul. Exemplul clasic, pe care nu vrem să-l ocolim nici noi, rămîne filmul „Noblețea obligă”, în care a interpretat nici mai mult nici mai puțin de opt roluri (între ele și unul feminin).

Alec Guinness, care s-a născut la Londra în 1914, și-a dorit o carieră de reporter frenetic. I-ar fi plăcut să bată pămîntul în lung și în lat, să vadă, să intervină, să lupte, să-și asume răspunderea pentru destinele altora. Dacă n-a fost să fie așa și a ales — sau i-a ales — teatrul, nu s-a îndepărtat totuși de idealul tinereții sale romantice.

Primele lui mari performanțe actoricești au fost stabilite pe scenă. Alec Guinness face parte din trupa teatrului de faimă mondială Old Vic.

Carierea cinematografică a început ceva mai tîrziu, după al doilea război mondial. Din vasta galerie de tipuri create pe ecran memoria afectivă îl alege în primul rînd pe colonelul Nicholson din „Podul peste riul Kwai”, rol pentru care, de altfel, a fost distins cu Premiul Oscar, sau pe acela al lui Ganoven din „Uciagașul de femeie”. Rolul acesta i-a permis să-și etaleze strălucitele calități de actor de comedie, a-

Plus una

ducîndu-i recunoașterea largă a publicului, pentru ca rolul împăratului Marc Aureliu din „Căderea imperiului roman” să-i pună în evidență monumentalitatea.

Încît, pe drept cuvînt se crede despre Alec Guinness că poate juca orice. Deși i se cunoaște măturisirea de credință: „A juca este la fel cu a respira. În privința aceasta nu pot și nu trebuie să explic nimic. Tot ce mă interesează este să-mi pot exprima, „trăi” personalitatea; atît și nimic mai mult, chiar atunci cînd știu că nu pot juca orice”.

A. Petrov

REFLECTOR

■ Noul rol al noii vedete franco-internaționale Bernard Verley este acela al unui bărbat căsătorit și infidel, care ar vrea să păstreze pacea bună și acasă, și „dincolo”.

■ Charles Chaplin a scris scenariul pentru un nou film, pe care îl va realiza în studiourile din Londra. Va fi un film de familie, „rezolvat” între celebrul tată și fiicele sale Josephine și Victoria.

■ Andrei Mihalkov-Koncalovski închină „Romanța pentru iubita mea” marilor calități morale ale omului sovietic.

— Nu vă cheamă publicul, e soția la telefon!
Desen de V. Tamaev

care în calitate de regizor principal al teatrului „Sovremennik”.

Ambele spectacole au îndreptățit, însă, cu prisosință așteptările publicului.

„Oțelarii” — spectacolul regizat pe scena M.H.A.T.-ului de Oleg Efremov este profund social. Talentul lui Efremov se distinge prin precizia portretizării sociale, concretizată în studii teatrale despre viața muncitorilor. La temelia esteticii spectacolului se află un montaj cu autenticitate cinematografică. El începe cu uvertura focalul: În cuptoarele Siemens-Martin duduie o flacără roșiatică, prin aer trec plăci de oțel, electrocarerele, aceste slugi ale avanscenci, circulă încolo și înapoi. Ele îndeplinesc o dublă funcție: schimbarea recuzitei și exprimarea senzației de mișcare continuă, atît de caracteristică într-o uzină metalurgică. Pe zidul acesteia se poate citi cu litere de-o șchioapă: „Ține minte: omul n-are piese de schimb”. Aceasta este și deviza spectacolului. Căci piesa

arta
la arta arta
arta arta arta
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta ar
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta art
arta arta arta arta arta ;

PEDAGOGIE

Pentru excluderea hazardului...

Majoritatea oamenilor mărturisesc că nu și-au ales profesia, ci că au ajuns la ea din întâmplare. Și totuși, mulți sînt mulțumiți. Alții și-o schimbă pe parcurs și, în fine, o a treia categorie este profund nemulțumită. În ciuda acestor rezultate în linia mari destul de bune, rolul întâmplării în alegerea profesiei trebuie redus la minimum, atît în interesul individului cît și al colectivității.

Mai mult, pedagogii de astăzi socotesc că învățămîntul are obligația de a-i instrui pe tineri cum să-și aleagă profesia în mod conștient și obiectiv. Cunoașterea criteriilor fundamentale de alegere corectă a profesiei începe să fie socotită o parte integrantă a culturii generale moderne. Orientarea profesională, cum i se spune, va de-

O probă care poate spune multe: candidatul trebuie să apese cu piciorul o pedală dacă percepe o diferență în intensitatea sunetelor sau în intervalul dintre ele

veni probabil un obiect de studiu în școli, la fel ca matematica, istoria, literatura etc., deoarece oricine poate învăța cum să caute și să găsească profesia care i se potrivește cel mai bine.

După opinia prof. dr. A. A. Lalajan din Erevan: „Cele mai importante hotărîri pe care le are de luat omul sînt alegerea tovarășului de viață și alegerea profesiei”. Din păcate, așa cum rezultă din numărul divorțurilor și din procentajele celor care și schimbă voit meseria, tocmai în aceste două domenii esențiale se comit cele mai multe greșeli.

O investigație făcută acum patru ani l-a convins pe prof. Lalajan că tinerii lasă prea multe în seama împrejurărilor, întâmplării, unor presupuse interese sau talente. Singura certitudine a unora este că vor să-și continue studiile. Iar în acest context s-ar zice că pe lume nu există decît vreo 10 profesii: cibernetician, medic, profesor, actor, istoric, cosmonaut, inginer, inventator, căpitan și ziarist. Dar astăzi există circa 40 000 de ocupații, una mai frumoasă și mai interesantă decît cealaltă. Cercetările făcute au mai arătat și că 36 la sută din părinți nu cunosc intențiile copiilor lor, în timp ce 43 la sută nu sînt de acord cu preferințele acestora. Deseori, vederile tatălui nu coincid cu ale mamei, dar de regulă părinții ținesc mai sus decît copiii, probabil și pentru că le supraestimează posibilitățile. De fapt, cînd se află într-un colectiv de aceeași vîrstă cu ei, copiii își apreciază mult mai corect capacitățile. Evident, există și copii (circa 14 la sută) care vor neapărat să îmbrățișeze profesia unuia din părinți, pe motiv că acesta a făcut o alegere fericită. Această insistență este foarte frecvent o sursă de eroare, căci temperamentul copiilor nu corespunde neapărat cu al părinților lor.

Alegerea profesiei trebuie să fie finalul unui lung proces de autodescoperire a personalității, la care sînt chemate să participe școala, familia și societatea. Copiii trebuie să fie informați despre profesiile existente, despre nevoile economice generale și locale, principalele instituții de învățămînt. Ei trebuie să știe ce se înțelege prin talent sau înclinație, ce

interese determină alegerea profesiei și să cunoască relațiile dintre temperament, caracter, starea sănătății și profesie. De importanță esențială este alegerea unei profesii „de rezervă” pentru eventualitatea că dorința inițială nu se va realiza. Dar profesia de rezervă nu trebuie să fie o soluție „de nevoie”, ci să fie iubită tot atît de mult ca cealaltă.

Din păcate, prea mulți tineri continuă să se lase influențați de prestigiul de care se bucură unele profesii, alegîndu-și astfel un domeniu complet nepotrivit pentru ei. În schimb, interesul sincer, dar greșit manifestat pentru o profesie, pentru că este a părinților sau din vreun alt motiv, se înfiltează mai rar. Majoritatea tinerilor nu-și cunosc aproape deloc propriul temperament și caracter. În ce privește aspectul medico-psihologic al problemei, rolul lui este de a evita tinerilor decepția pe care ar putea-o avea dacă nu ar fi supuși unor examene speciale. Căci acestea au arătat că 7-8 la sută din tinerii sănătoși nu pot totuși monta aparate compuse din piese mici; 15-20 la sută nu pot fi operatori în uzinele chimice moderne; 20-40 la sută nu pot face pe instalatorii la înălțime. Asemenea concluzii se obțin cu aparate care testează acuitatea vizuală, integritatea sistemului nervos central, înregistrează emotivitatea, activitatea musculară, atenția, viteza de reacție etc., etc.

La rîndul lor, discuțiile personale cu elevii, completarea unui chestionar cu zeci de întrebări, care par uneori bizare sau ridicule, și observațiile îndelungate, dau indicații psihologice indispensabile. Căci răspunderea îndrumătorului este foarte mare, pentru a nu risca să treacă cu vederea o înclinație, în loc s-o recunoască.

ISTORIA ȘTIINȚEI

De ce așa și nu altfel!

Să ne imaginăm că am lucra într-un institut de cercetări și că, după lungi căutări, am izbutit să facem o descoperire. Ce nume i-am da? Căci fără nume nu se poate. Iar o descoperire anonimă, chiar cînd există, de fapt nu există.

Cel mai simplu ar fi ca savanții să dea descoperirilor propriul lor nume, dacă nu cumva prietenii sau admiratorii talentului lor l-au mai utilizat pentru descoperiri mai puțin izbutite. După cum numele unei descoperiri poate reflecta și o calitate a ei. Dacă cineva a descoperit, de pildă, un gaz nou, îi poate spune „neon”, de la grecescul *neos*. Chiar dacă numele nu corespunde totdeauna realității, așa cum s-a întîmplat chiar cu neonul descoperit de William Ramsay. La cinci ani după descoperire, alți doi savanți, Thomson și Aston, au avansat ipoteza că neonul n-ar fi chiar neon, ci un amestec de doi, cum li se spune azi, izotopi: neon și metaneon.

Numele unei descoperiri mai poate apoi proveni și de la sursa ei. Mentolul, de pildă, este extras din planta

Mentha piperita, iar daucarina din morcov, adică *Daucus carota*. Alte denumiri, cum este Veronalul, de exemplu, se datoresc întâmplării. Chimistul E. Fischer a observat în 1903, în colaborare cu von Mehring, că acidul 5,5-dietilbarbituric are un puternic efect somnifer. Din clipa aceea preparatul a trezit interesul industriașilor. Curînd cei doi specialiști, împreună cu proprietarul unei întreprinderi chimice, au început să caute un nume, cît mai răsunător, pentru viitorul medicament. Cum căutările durau de mai multe ore, la un moment dat von Mehring s-a ridicat grăbit de pe scaun și a spus: „Domnilor, trebuie să vă părăsesc. Peste o jumătate de oră îmi pleacă trenul la Verona!” „Veronal! Veronal!”, a strigat atunci Fischer. Și medicamentul a fost numit Veronal, nume care a rezistat pînă în zilele noastre, deși în cursul anilor s-a propus de 31 de ori schimbarea lui. Succesul numelui se datorează poate și împrejurării că mulți consumatori, neștiind că el provine de la Verona, îl pun pe seama latinescului *verus* (adevărat, real).

Alteori, denumirile n-au nimic comun cu produsul și, de aceea, provoacă confuzii. Alcaloidul vinerină, de pildă, nu are nici o legătură cu numele lui Norbert Wiener, după cum clorofila nu conține nici un atom de clor. Se „înrușește” cu clorul doar prin rădăcina cuvîntului grecesc *chloros*, care înseamnă galben-verzui.

Cînd găsim nume cu rezonanță melodică, savanții ar trebui să se gîndească și cum sună ele în alte limbi. Americanul Pillemer care a numit globulina plasmatică izolată de el în 1954 *properdină* nu era deloc agresiv. Utilizînd în denumirea dată descoperirii sale cuvîntul latin *perdere* (a distruge, a pierde), autorul voia doar să sublinieze puterea distrugătoare a preparatului, capabil să nimicească unele bacterii și virusuri.

Dacă numele nu e prea melodios poate să nu placă. Dacă el subliniază însă o însușire a obiectului și nu o exprimă corect, împrejurarea poate duce chiar la tragedii. Cine n-a auzit, de pildă, de centurile de salvare?! Dar ce fel de centuri sînt ele, cînd se îmbracă ca pieptarele?! În legătură cu această împrejurare se povestește că, la sfîrșitul secolului trecut, în apropierea țărmului vestic al Crimeii s-au ciocnit două nave. Călătorii s-au năpustit la lăzile cu centuri de salvare, le-au desfăcut, le-au îmbrăcat și au sărit în apă. Dar cum ajungeau acolo, se întorceau cu picioarele în sus. De vină era numele obiectului.

Uneori, e adevărat foarte rar, numele unui produs se întoarce împotriva autorului ca un bumerang. Nu de mult, firma engleză „Rolls Royce” și-a botezat unul din numeroasele modele de mașini „Silver Mist”, ceea ce în limba engleză înseamnă ceață de argint. Curînd după aceea avea să constată că mașina nu era deloc solicitată în R.F.G. Căutînd cauzele rezervei importatorilor din această țară față de eleganta limuzină, producătorii au aflat că în limba germană cuvîntul *Mist* se traduce prin gunoi.

F. K. Veliciko

ZOOLOGIE

Acțiunea Orca

Despre specia de balene numită *Orcinus Orca* se spune că are o cruzime de lup, un curaj de bulldog și că, alături de tigri, se numără printre rarele mamifere careucid „pentru nimic”, din simplă plăcere. Și totuși un zoolog a izbutit, acum cîțva

șta știința știința știința
știința știința știința știința
șta știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința
știința

timp, să cîștige încrederea unui astfel de monstru. Familiaritățile pe care și le-a permis cu el, socotesc zoologii și oceanografii, apar cu atît mai tulburătoare cu cît Orca este cel mai redutabil asasin din lume. Cele mai groaznice carnivore terestre — tigri, lei sau pantere — sînt mult mai puțin sîngeroase, iar teribila rechini mîncători de oameni nu au nici talia, nici viteza și nici apetitul Orcăi. În stomacul unei astfel de ucigașe s-au găsit, după harponare nu mai puțin de 13 delfini și 14 pescăruși!

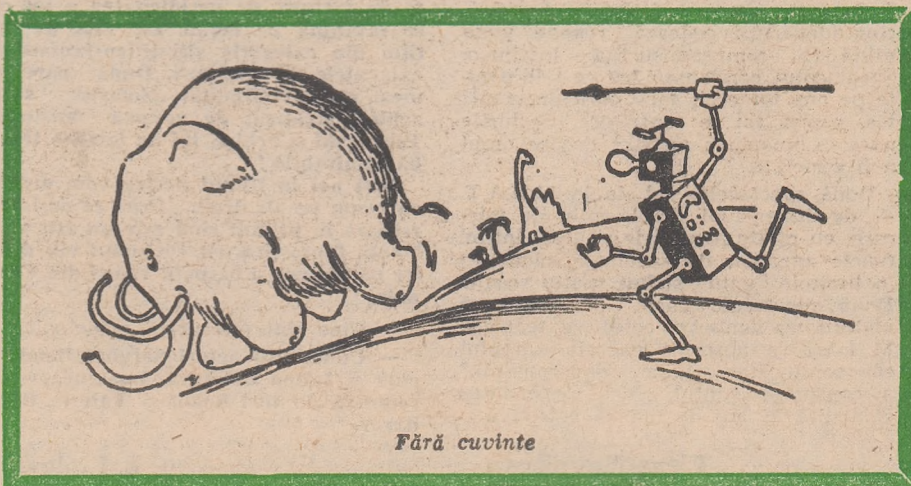
Acțiunea Orca, căci așa ar putea fi numită, a început absolut întîmplător, în apele Pacificului din largul Colum-

Namu, balena ucigașă, s-a aclimatizat rapid în bazinul unde a fost instalată

biei britanice, unde niște pescari au avut parte de o ciudată aventură. Tocmai se întorceau în port cînd vîntul s-a ridicat brusc și a incurcat în recife năvodul plin cu somoni pe care-l remorcau. Pentru a salva ambarcația, pescarii s-au văzut nevoiți să taie odgoanele și să abandoneze prada. Dar, după un timp, cînd vîntul a încetat să mai bată s-au înapoiat pentru a o recupera. Acolo îi aștepta însă o surpriză: în faldurile plasei, atrase de somoni, se zbăteau două balene ucigașe: un mascul matur și un pui. Vestea s-a răspîndit ca fulgerul și, cînd zoologul amintit a ajuns la fața locului, amatorii licitau înfierbîntați cu oferte care îi depășeau mult posibilitățile. Între timp, puilul a izbutit să scape și pescarii, de frică ca Orca matură să nu scape la rîndul ei, au anunțat că cine le va înmîna suma cerută va deveni proprietarul balenei. Printr-o colecție rapidă savantul a reușit s-o obțină: își realizase astfel un vis care-l obseda de multă vreme — de zece ani!

Bucuria zoologului a făcut însă curînd loc neliniștii: cum să străbată 700 km, pînă la baza lui de cercetări, cu un mamifer lung de 9 m și cîntărind mai bine de 5 tone? Problema a fost rezolvată cu ajutorul unui bazin plutitor. Cu excepția curiozității a 30-40 de balene pe care Namu (așa a fost botezată prada după numele localității în dreptul căreia fusese capturată) le alarmase cu „țipetele” ei submarine și care au urmărit convoiul pe o mare distanță, călătoria a decurs fără nici un eveniment notabil. Un timp balena a fost obiectul curiozității publicului venit să admire evoluția teribilului prizonier, apoi a fost transportată într-un mic golf în prealabil înșis, unde avea destul spațiu și era ferită de apele poluate ale portului. De la capturarea ei a devorat zilnic 200 kg de somoni. Primele luni zoologul le-a petrecut studiînd obiceiurile protejatei sale. Spera că atenția și

Fără cuvinte

tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica

tează" materialul nou ce urmează să îmbogățească bagajul nostru de cunoștințe.

Acest „stoc” permanent alcătuiește al doilea tip de memorie — memoria îndepărtată sau de lungă durată — care este practic nelimitată, dar la care, tocmai de aceea, intervine dificultatea regăsirii materialului. În timp ce în cazul memoriei imediate uitarea se datorează intervenției altor evenimente care atrag atenția asupra lor și este definitivă, în cazul memoriei îndepărtate uitarea nu implică o „pierdere”, ci este rezultatul inaccesibilității materialului. Informațiile continuă să existe undeva în memorie, dar nu le putem găsi. Spre deosebire de cea dinții, memoria de lungă durată este un sistem foarte organizat, ceea ce face ca problema accesibilității să se simplifice imediat ce posedăm indicații asupra locului în care trebuie să căutăm. Probabil că cele mai bune indicații sunt elementele caracteristice pentru împrejurarea când a avut loc înregistrarea în memorie. De pildă, nu recunoaștem pe cineva care ne zimbește în concediu pe litoral, dar nu am avea nici o dificultate s-o facem dacă l-am

noașterea sau de reproducerea directă a datelor fixate în memoria imediată.

În ce privește memoria îndepărtată, se admitea că virstnicii nu mai sînt dezavantajați atunci cînd folosesc acest stoc permanent de informații din trecut. Evident, fiecare om are un „fond” de amintiri pe care le trece cu plăcere în revistă din cînd în cînd, ceea ce nu înseamnă însă că aceste amintiri sînt dovada unei memorii nestirbite. În primul rînd, faptele nu sînt evocate pentru prima oară; de la înregistrarea lor au fost „recuperate” de repetate ori, încît nu se mai poate vorbi despre o conservare de 50 sau 60 de ani. În al doilea rînd, de obicei amănunțele reproduse în legătură cu un eveniment nu mai pot fi verificate cu „originalul”. Este foarte probabil că detaliile clare includ elemente adăugate ulterior. În ciuda acestor îndoieli persista totuși impresia că virstnicii uită mai degrabă întîmplările recente și păstrează intacte pe cele trecute. Ultimele experiențe vin să infirme această părere. S-a cerut, de pildă, unor oameni de toate virstele să-și numească profesorii pe care-i avuseseră la școală, iar răspunsurile au fost veri-

ASTRONOMIE

A fost descoperită misterioasa planetă explodată?

S-a găsit, în fine, legea care a dus la dispariția planetei lui Olbers?

Dar dacă această planetă nu există, de ce se crede totuși că a existat?

Anomalia existentă în repartiția planetelor din sistemul solar, anomalie care face ca o centură de asteroizi să țină locul unei planete, a fost observată mai de mult, adică de cînd astronomii au băgat de seamă că depărtarea planetelor de Soare nu este aleatorie. Acum două sute de ani, Titus a publicat rezultatele unor cercetări asupra repartiției distanțelor, stabilind și o lege, completată ulterior de Bode. „Dacă scriem unul după altul numerele 0, 3, 6, 12, 24, 48, 96, 192, 384... care au particularitatea că, începînd de la al treilea, fiecare din ele este egal cu dublul celui precedent și dacă la fiecare din aceste numere se adaugă 4 unități, se obține următoarea serie: 4, 7, 10, 16, 28, 52, 100, 196, 388... Or, fiecare din aceste numere este începutul numerelor care exprimă distanțele respective ale planetelor față de Soare, luînd ca unitate de măsură depărtarea dintre Pămînt și acest astru”.

Legea Titus-Bode s-a dovedit într-o bună măsură exactă și a permis chiar descoperirea primului asteroid Ceres și a lui Hiperion, satelitul lui Saturn. Dar ea implică că între Marte și Jupiter ar trebui să existe o planetă, or între ele nu există decît centura de fragmente de roci a asteroizilor. Evident, de aici și pînă la a conchide că acești asteroizi sînt sfîrșimăturile unei planete care și-a avut altădată locul ei în sistemul solar, conform legii Titus-Bode, n-a mai fost decît un pas. Formulată de mai multe ori chiar, ipoteza nu avea decît un cusur — cum se exprimă o cunoscută publicație de specialitate — anume că era totalmente arbitrară. Căci legea Titus-Bode, remarca aceeași publicație, este pur „mnemotehnică”. Ea ne permite să ne amintim că distanța dintre planete și Soare urmează o ordine matematică. La 50 de milioane de km de Soare se află, de pildă, Mercur, la 100 de milioane Venus, la 150 de milioane

— Abia ieri am citit că...

vedea „la locul lui”, în farmacia de la colțul străzii.

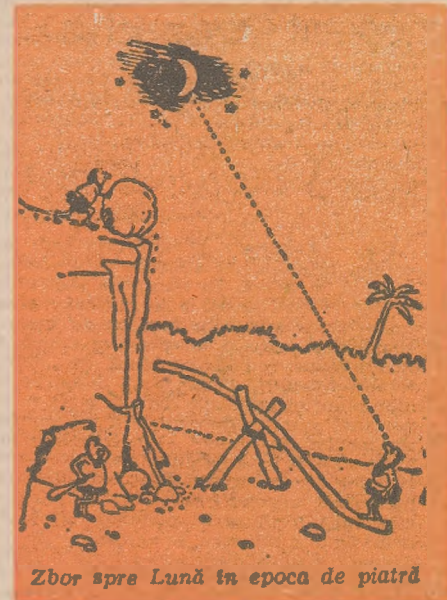
Pe baza unor experiențe făcute acum vreo 20 de ani s-a afirmat că, de la 30 de ani în sus, memoria imediată devine tot mai vulnerabilă la intervenția faptelor noi, deficiență care provoacă scăderea capacității de învățare și a altor capacități intelectuale o dată cu vîrsta. În lumina unor experiențe mai noi, această afirmație începe să fie privită însă cu oarecare rezerve. Un test foarte simplu, care privește primul tip de memorie, recomandă să se repete cîteva cuvinte sau numere citite în prealabil de examinator. Numărul maxim reprodus exact este considerat „spectrul memoriei”. Or, supuși unor atare examene adulții mai vîrstnici nu s-au dovedit mai slabi decît tinerii. Cum se împacă aceste rezultate cu cele ale experiențelor inițiale?

Slăbirea memoriei imediate pare să se manifeste cu adevărat în două împrejurări: 1) cînd trebuie să ne împărțim atenția între două surse de stimuli (vizuali și auditivi, de pildă) sau între înregistrarea informațiilor și darea unui răspuns concomitent; 2) cînd trebuie să „manipulăm” materialul aflat în memorie și să-l rearanjăm, ca atunci cînd ni se cere să repetăm unele noțiuni inversînd succesiunea în care le-am auzit (cu alte cuvinte de la coadă la cap). Vîrsta nu mai joacă, însă, nici un rol atunci cînd este vorba de recu-

cate la școlile respective. Cercetătorii au constatat o scădere constantă în proporția numelor amintite — de la 70 la sută în grupa de vîrstă de 20 de ani la ceva mai mult de 50 la sută în grupa de vîrstă peste 70 de ani.

Probabil că toate funcțiile memoriei — fixarea, conservarea și evocarea — sînt influențate de îmbătrînire, deși s-ar părea că de la o anumită vîrstă în sus întîmpinăm cele mai mari dificultăți cu cea din urmă. O teorie asupra învățării și amintirii afirmă că fiecare om își organizează noțiunile de învățat în „unități de ordin superior”. Adică: noțiunile nu sînt memorate pasiv, ci în cadrate activ în grupuri sau categorii de informații. Cînd apelăm la memorie, extragem sau omitem o unitate întregă. Experiențele au arătat că la vîrstnici unitățile de ordin superior nu sînt mai puțin cuprinzătoare decît la tineri, ceea ce înseamnă că „încodarea” informațiilor nu este legată de vîrstă. Pe de altă parte, vîrstnicii au evocat mai puține grupuri de noțiuni decît tinerii.

Ar fi totuși greșit să credem că ne vine mai greu să învățăm exclusiv din cauza evocării deficitare. Majoritatea cercetărilor arată că și fixarea cunoștințelor noi este îngreunată, dar că această dificultate poate fi învinsă dacă cei în cauză sînt lăsați să lucreze în ritmul care le convine și dacă li se indică cea mai bună strategie de învățare a materialului respectiv. Căutarea unor metode optime de reciclare a muncitorilor mai vîrstnici a dus la concluzia că demonstrațiile practice trebuie înlocuite prin învățarea activă și prin „descoperire”. Între achiziționarea și regăsirea cunoștințelor se plasează faza stocării. Psihologii sînt de acord că, o dată ce au învățat bine ceva nou, vîrstnicii nu au tendința să uite mai repede. În concluzie, de la o anumită vîrstă, care, pentru unele probe extrem de sensibile poate fi 30 de ani, dar în general nu se situează sub 50 și chiar 60 de ani, putem înțîmpina oarecare dificultăți în cursul etapei de fixare a cunoștințelor, îndeosebi dacă materialul nu este prezentat rapid sau dacă trebuie să-l reorganizăm în memoria imediată. Dar cele mai mari pierderi le suferim în faza de evocare a cunoștințelor. Există vreun remediu? Avînd în vedere că nu s-a descoperit încă medicamentul miraculos pentru memoriile slabe, deocîndată tot ce putem face este să ne organizăm învățatul în așa fel încît să reducem la minimum dificultățile legate de vîrstă.

Pămîntul... Este o lege care pare mai ales un fruct al hazardului decît un adevăr fizic.

În ultimul timp a fost avansat, de aceea, un alt principiu, anume acela al „cele mai mici interacțiuni”, după care un sistem planetar tinde mereu către o configurație în care suma tuturor interacțiunilor gravitaționale între diversele perechi e cea mai mică.

În felul acesta, echilibrul este perfect cînd suma perechilor este minimă. Studiul planetelor Uranus și Jupiter a confirmat principiul celei mai mici interacțiuni. După care el a fost aplicat întregului sistem solar, încît specialiștii socotesc acum că o planetă cu o masă egală cu de 90 de ori aceea a Pămîntului a ocupat altădată a cincea orbită solară. Planeta ar fi explodată acum 12—20 milioane de ani, cam cître sfîrșitul erei terțiare.

Dacă lucrurile stau așa, înseamnă că s-a postulat existența planetei presupusă a fi existat după lanțul de fragmente de corpuri cerești.

PSIHLOGIE

Cînd memoria începe să dea greș

Semne de scădere a memoriei apar neașteptat de devreme. Pentru un cercetător foarte tînăr, abia ieșit din facultate, modificările intervenite în memorie o dată cu vîrsta sînt un interesant obiect de studiu. Dar abia peste cîteva ani, cînd se întîmplă să nu-și mai amintească unde a pus un articol important sau chiar să uite o întîlnire, începe să cerceteze mai atent datele culese. Într-un asemenea moment își pune întrebările: ce se știe despre scăderea memoriei o dată cu înaintarea în vîrstă? Ce mecanisme sau procese provoacă acest fenomen? Sînt afectate toate activitățile intelectuale în mod egal? Ce consecințe are fenomenul asupra învățatului și, mai cu seamă, există vreun remediu împotriva lui?

Toți psihologii sînt de acord că există două moduri deosebite de a păstra în memorie un fapt sau o noțiune. În cadrul celui dinții atenția ne este în permanență îndreptată asupra uneia sau mai multor informații, pe care le avem mereu „în minte”. Dar numărul informațiilor pe care le putem reține în felul acesta este foarte limitat și uitarea lor se produce extrem de repede deîndată ce ele nu se mai află în centrul atenției. De aceea se și vorbește în aceste cazuri despre o memorie imediată sau de scurtă durată. Acest tip de memorie este foarte important, deoarece servește la înțelegerea frazelor mai complicate (reținînd cuvintele pînă la extragerea și integrarea ideii conținute în frază), la efectuarea calculului și la alte operații logice, implicate în gîndire. Tot ea „sor-

— Nu pot să înțeleg de ce n-auveau voie să se uite azi la televizor copiii sub 16 ani?!

Desen de N. Elenson

Poșta medicului

MIRCEA GEORGESCU — Timișoara: Dv. sinteti, se pare, de aceeași părere cu Heinrich Heine, cînd afirma că: „Trebuie să ceri întotdeauna oamenilor înțelepți un sfat și să faci tocmai contrariul celor ce-ți spun, dacă vrei să ajungi departe în viață”. Numai că marele poet german nu se referea la... sfatul medicului dv. În acest caz, nu putem adăuga decât că trebuie urmat cu strictețe dacă... vrei să ajungeți departe în viață!

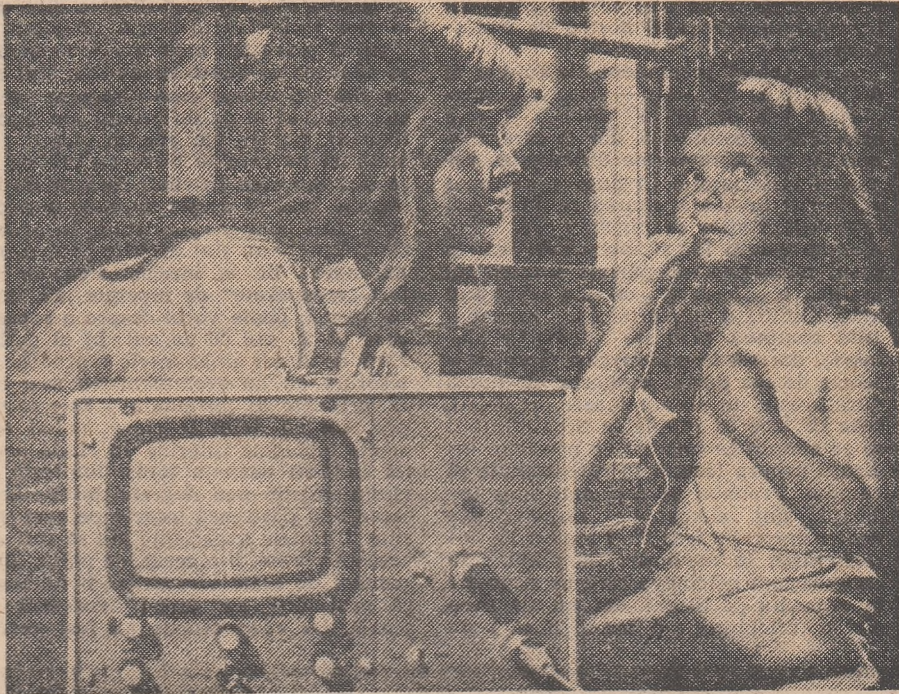
EMIL ZANEA — Medias: 1) După indicațiile Organizației Mondiale a Sănătății, în cadrul hipertensiunii arteriale sînt considerate valorile egale sau cele care depășesc 160/95 mmHg. În cazul dv. este vorba mai mult de o așa-zisă „hipertensiune de rezistență periferică” cu creșterea tensiunii diastolice, care necesită, pe lângă un tratament de întreținere, consultarea periodică a medicului. 2) **Faringitele cronice** se ameliorează prin badijonări locale cu soluție Lugol și cu vitamina A solubilă, precum și prin aerosolizări la inhalatoarele speciale din stațiunile Govora și Slănic-Moldova. 3) **În tulburări de memorie**: Lecitină vegetală, sirop — 3 linguri zi, Glutarom 8—10 drajeuri/zi, eventual serii repetate de Aslavital, 12 fiole pe serie, în injecții i.m. la două zile. 4) **În tulburările de ritm cardiac** (extrasistole): chinidină sulf, cașete de 0.20 g x 3/zi sau Inderal-Galenika, câte 1/4 cpr. x 3/zi.

NICOARA IOAN — București: Mulțumindu-vă pentru „picătura” care se adaugă „oceanului de elogi pe care navigăm”, cum vă exprimați, vă urăm la rîndul nostru să ne întîlnim în coloanele revistei și la a 50-a aniversare de cînd ați devenit „abonatul fidel al „Veacului nou”. Pînă atunci însă... 1) **Usturoiul** trebuie consumat împreună cu uleiul în care a fost zdrobit. Cantitatea de ulei: „cît cuprinde” adică fără o dozare fixă; 2) Mai multe date decît cele relatate nu posedăm. 3) **Herpesul Zoster** (sau Zona Zoster) este o vîroză cutanată provocată de un virus neuro- și dermatotrop asemănător cu virusul varicelei, care se manifestă printr-o erupție veziculoasă sub formă de buchețe frecventă mai ales în zonele intercostală, toracobrahială, la ceafă, spate și pe traiectul nervului trigeminal. Ca tratament general: Cofedol 2—3 cpr./zi, Levomepromazin, 1/4—1/2 cpr. x 3/zi, vitamina B₁ „fortissimum”, 1—2 fiole/zi, vitamina B₂ 2 cpr./zi. Local: tampoanări de 2—3 ori pe zi cu următoarea lotiune calmantă: Rp. Acid salicilic 1.50 g, mentol 1 g, xilină 2 la sută 10 ml, camfor 2 g, glicerină 5 g, alcool 70° ad 100 ml, apoi aplicații cu una din următoarele pomezi cu corticoidi: Cornemin, Synalar N, Triamcinolon cu Saprostan. În caz de usturimi și dureri intense: ionizări de traseul nervos cu soluție de novocaină 0.50 la sută și roentgenterapie superficială.

L.S. — Marghita: **Nepotelul dv.** are ceea ce se cheamă o **diateză alergică**, denumire prin care se caracterizează predispoziția ereditară pentru o urticarie la sensibilizări alimentare. Uneori această sensibilizare alergică se datorește și introducerii prea timpurii în alimentația sugarului a unor alimente ca: ou, carne, lapte, unt, etc. După părerea noastră este bine să internați copilul într-un serviciu clinic de alergologie (Cluj, Tg Mures etc.) pentru un tratament de hiposensibilizare, înainte de a-i administra clasicile anti-alergice (clorură de calciu, Feniramin, Romergan).

B.I. — Făgăraș: **Albuminuria** (sau mai corect, proteinuria) adică prezența de albumină în urină, cu excepția unor împrejurări cînd apare și la persoane sănătoase (cum este albuminuria de efort a sportivilor) este o manifestare tipică de imbecilitate renală, constînd în „defectarea” filtrului glomerular. Semnificatia albuminuriei prezintă deci o mare importanță pentru descoperirea și urmărirea bolilor de rinichi — nefrite sau nefroze cronice — necesită din asanarea eventualelor focare de infecție (amigdale hipertrofice, vegetații adenoide etc.) regim alimentar (reducerea moderată a proteinelor la 1 g/kilocalorie și a clorurii de sodiu la 2 g/zi) și medicație adecvată (antibiotice, diuretice de tipul Nefrix, Eurosemid, Ufrix etc. gluco-corticoidi sub control medical). Ape minerale indicate: Căciulata izvorul 7, Olănești izvorul 24, Victoria.

E. LAZAREV — București: 1) În varice se recomandă purtatul continuu al ciorapilor elastici. 2) **Keratodermiile** constînd în îngroșarea anormală a stratului cornos de la nivelul palmelor și tălților comportă ca tratament general administrarea în doze mari de vitamina A palmitat 20—30 pic./zi, în cure de 30—45 zile, vitamina B₁₂ 1.000 gamma, câte 2 fiole zi în injecții, Folcisteină U, o fiolă la 2 zile în serii de 15—20 de fiole. Local, badijonări cu o alifie exfoliantă: Rp. Acid salicilic 12 g, acid lactic 6 g, vaselină 100 g, după o prealabilă baie caldă. Se mai recomandă cu rezultate bune: ionizări cu hidrat de sodiu 0.5 la sută aplicații de fașure de ceară topită (în baie de apă) repetate la 7 zile, pansamente ocluzive cu foite de poliester după aplicații de corticoidi în unguente: Cornemin, Synalar sau Locacorten, pansamente repetate după o baie caldută zilnică. 3) Comunicăm cu plăcere confirmarea „virtuților” anticolesterolemice ale cepel, adăugînd rețeta folosită de dv. ca bază de ceapă amestecată cu miere de albine, în părți egale.

Și acum, radioscopia electronică!

NOUȚĂȚI

Creierul electronic — o revoluție în medicină

Cunoașterea stării principalelor noastre organe — inima, plămîinii, rinichi și aparatul digestiv — posibilitatea de a dispune de analizele sanguine și urinare esențiale, de a avea siguranța că nu suferim de diabet sau că nu avem o predispoziție la diabet, că sîntem ori nu în pericol de a suferi un infarct miocardic, de a ne aprecia capacitatea respiratorie ori starea funcțiilor renale ș.a.m.d. reclamă, de obicei, cel puțin cîteva zile.

Trebuie consultat un medic (internist de obicei) și executate apoi toate examenele (radiologice, electrografice etc.) și toate analizele biochimice pe care medicul le cere. Pentru efectuarea tuturor acestor probe ne adresăm mai multor centre de investigație specializate și mai multor laboratoare de analize biologice.

Executarea tuturor acestor analize într-o singură zi este deocamdată cu neputință. Ea va deveni însă posibilă grație unui creier electronic, care a început a fi experimentat recent. Elementele furnizate de bilanțul medical elaborat cu ajutorul creierului electronic permit medicului curant să tragă concluziile și să prescrie tratamentul cel mai corespunzător pentru afecțiunea de care suferă pacientul său.

Instalat comod într-o cabină, candidatul la acest examen electronic începe prin completarea unui chestionar. El răspunde prin „da” sau „nu” la întrebările referitoare la bolile de care a suferit în copilărie. Chestionarul e apoi „transcris” pe un carton presat pentru ca creierul electronic să-l poată descifra. Acesta dă, în circa un sfert de oră, răspunsuri la toate întrebările ce i-au fost puse. Candidatul supus examenului introduce răspunsul primit astfel într-un clic închis pe care e înscris un număr de ordine. Același număr e trecut aproape în toate cartoanele conținînd întrebări. Candidatul absoarbe apoi 50 de grame de glucoză, sub formă de apă îndulcită, sare a se constata dacă nu suferă de diabet. În timp ce glucoza este asimilată de organism și se fac măsurătorile curente: talia, greutatea, tensiunea arterială etc.; cele două radiografii ale plămînilor (față și profil) sînt executate de un radiolog. De asemenea, se execută electrocardiograma, precum și examenele spirometrice destinate a evalua capacitatea respiratorie. Candidatul dă apoi o cantitate de urină și una de sînge. Analizele sanguine și urinare sînt incredincitate unor aparate automate de analiză — rapide și precise — care dau rezultatele în cîteva secunde.

Cele nouă cartoane perforate conținînd rezultatele diverselor examene sînt încredincitate creierului electronic A fost nevoie de un an de muncă pentru a programa acest creier, cu alte cuvinte a-l face capabil să descifreze corect cartoanele perforate. Răspunsurile aparatului sînt date „necifrate” (spre deosebire de datele furnizate creierului electronic, date care îi sînt supuse sub formă cifrată) și sînt trimise medicu-

lui curant. Acesta va completa (în urma examenului său clinic) profilul fiziologic al pacientului și tot el va indica și tratamentul. Dacă toate rezultatele sînt normale, pacientul poate pleca liniștit acasă.

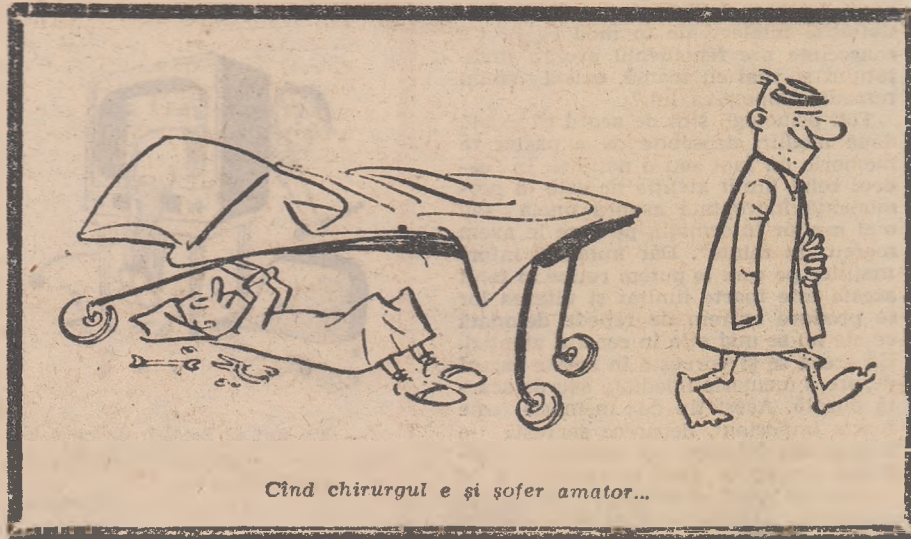
Două puncte interesante de semnalat: creierul electronic a fost programat în așa fel încît, în momentul cînd înregistrează un element care apare ca anormal sau chiar numai suspect, se declanșează automat investigarea unui număr mult mai mare de elemente, ceea ce permite aprecierea anomaliei înregistrate în mod exact, dîndu-i în același timp clasificarea cea mai justă.

Mașina care tipărește, în cadrul funcțiilor complexe ale creierului electronic, emite două documente. Unul este o foaie cu rezultatele „brute”, fără comentarii. Celălalt este o foaie de mesaje privind fiecare din funcțiile studiate.

Toate rezultatele memorizate de creierul electronic sînt conservate de benzile sale magnetice încît la un nou examen — de exemplu — creierul electronic examinează totalitatea datelor referitoare la aceeași persoană, ceea ce garantează rezultate de ansamblu. Pe aceeași cale se vor putea verifica și rezultatele tratamentului. Desigur, creierul electronic nu sugerează tratamentele și nici nu le ordonă. El nu formulează decît „constatări” care decurg din datele ce i-au fost furnizate, semnalizează punctele „fierbinți”, punctele potențial vulnerabile.

Valoarea noii metode de diagnostic a fost demonstrată pe un număr de 2570 de voluntari. Douăsprezece mii de medici au examinat ulterior bolnavii ce s-au supus voluntar examenului creierului electronic, confirmînd concluziile acestuia.

Încît se poate spune că creierul electronic constituie una din marile revoluții realizate de știință și tehnica medicală a secolului nostru.

Cînd chirurgul e și șofer amator...

esculap
esculap esculap
sculap esculap escula
lap esculap esculap es
esculap esculap esculap
culap esculap esculap escu
p esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

PROBLEME DE DIETETICĂ

Sînt bune cruditățile, dar nu peste măsură!

În mod eronat se crede că cruditățile pot fi consumate „pe săturate”, fără nici un inconvenient. Evident, rolul lor ca detoxifiante și depurative este extrem de important. Celuloza pe care o conțin este un fel de „substanță-matură” neasimilabilă, care antrenează deșeurile alimentare și facilitează buna funcționare a intestinelor. Ca depurative, ele sînt de asemenea excelente pentru cei ce țin regim de slăbire și vor să-și umple stomacul cu substanțe care nu îngrășă și în același timp permit evitarea crampelor cauzate de foame. Sub o formă agreabilă și apetisantă, firește atunci cînd știm cum să le preparăm, cruditățile procură în fine organismului o mare varietate de vitamine, săruri minerale și zaharuri.

Este, însă, bine să se știe că alimentele crude se digeră mai greu decît cele gătite; fierberea sau orice altă formă de gătit disociază fibrele vegetale, „sparge” moleculele de amidon care astfel pot fi dizolvate cu mai multă ușurință de fermitii sucului gastric.

Așadar, vegetalele și fructele fierte sînt mai indicate pentru cei care au digestia lentă, mucoasa digestivă fragilă sau dificultăți de masticăție. Dar chiar pentru cei care digeră în mod normal, excesul de crudități, în special cele ce conțin celuloză dură (varza, țelina) poate irita intestinul, provocînd colici, balonări ori diaree. După cum se vede, cruditățile balonează stomacul și taie pofta de mîncare. Într-o oarecare măsură, această din urmă împrejurare nu este un inconvenient — mai ales pentru cei ce urmează o cură de slăbire — dar în același timp poate duce la anemie și la pierderea puterii de muncă.

Omul este o viețuitoare omnivoră, care are nevoie de o alimentație variată, echilibrată și completă. Or, cruditățile nu aduc nici proteine, nici grăsimi și nici calciu. Ca atare, să nu mincăm în cursul aceleiași mese legume crude ca prim fel, salată verde la carne și fructe ca desert. Un fruct dimineața și unul la ora cinci după amiază, crudități la dejun, o salată și un compot seara sînt suficiente.

GAMBIA

Arahide și turism

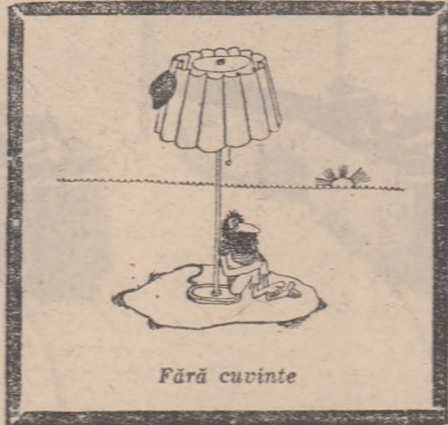
În piața centrală din Bathurst, capitala Gambiei, de unde porneste o alee umbroasă care duce spre palatul prezidențial, se află niște tunuri verzui cu gurile îndreptate spre malul fluviului Gambia. Tunuri similare, puncte de atracție pentru turiști, ruginesc și printre ruinele fortului din insula James, aflată la 40 km depărtare de gurile fluviului. După aceste arme, cîndva cumplite, se pot calcula secolele de dominație colonială a țării.

Portughezii și francezii, olandezii și englezii s-au luptat între ei timp de 300 de ani pentru a stăpîni această țară de uscat din Africa Occidentală, importantă din punct de vedere strategic. Ea a fost călcată și de pirați, dar cum ar fi putut concura hotii de mare solitari cu jaful colonial practicat pe

culoarea plumburie a cerului de aceea a fluviului — care acolo, în estuar, are o lățime de 30 km. La un moment dat nava a luat vitează și casele cu un etaj de pe cheiul capitalei au început să capete dimensiunile unor cutii de chibrituri. Secera îngustă a lunii noi ba se ivesc deasupra catargelor, ba dispărea brusc în bezna nopții, de parcă cineva ar fi tras-o de un fir nevăzut.

— De obicei, cînd răsare lună nouă este cer noros și răcoare, mi-a explicat stowardul șef Dembo Bojain.

Întorsit lucrează pe această navă de mai bine de 18 ani. Dembo Bojain cunoaște traseul și pe satul lui natal și dă bucuros relații despre scufundătorii care păstrează cu strânsnicie secretul savintelor misterioase ce-i hipnotizează pe crocodili, și despre agilită „manjago”,

jiniți de stat cu semințe și credite. Anul trecut, sezonul ploios nu și-a meritat deloc numele. Seceta din 1972, care poate fi comparată numai cu cumplita uscăciune din 1913, a cuprins întreaga savană senegaleză, afectînd și Gambia. Încît recolta de arahide a fost de numai 100 000 tone, cu 23 000 tone mai puțin decît în anul precedent. Dar datorită prețurilor de achiziție relativ ridicate fixate de stat, țărani și-au putut compensa parțial pierderile.

Dependența de monocultură, tipică pentru multe state africane, face ca economia Gambiei să fie foarte vulnerabilă. De aceea, se caută insistent alte surse de valută. În ultimul timp, ziarele occidentale și africane au scris despre „fenomenul turistic” gambian. Se estimează că anul acesta, Gambia va fi vizitată de 20 000 de turiști — mai mult decît toate statele din Africa Occidentală luate la un loc, cu excepția Senegalului.

Clima oceanică blîndă, plajele cu nisip bun care se întind pe mai multi kilometri, au dat naștere unei ramuri economice noi pentru republică: deservirea vizitatorilor străini. Aceștia sînt mai ales suedezi. Aproape toate hotelurile noi și cele în curs de construcție din zona capitalei aparțin unor companii suedeze. Un post de radio particular suedez transmite 20 de ore din 24 muzică și anunțuri publicitare.

La cîteva zeci de kilometri de capitală, pe malul pitoresc al fluviului a fost deschis recent un camping pentru turiști străini, alcătuit din căsuțe în stil african. Dar pentru asigurarea serviciului turistic, Gambia trebuie să importe utilaje, o mare cantitate de alimente și absolut toate băuturile. Cheltuielile necesare ar putea fi acoperite cu banii lăsați în țară de turiști. Aceștia nu sînt însă dispuși, se pare, să cheltuiască prea mult...

B. Piliașkin

S.U.A.

Întoarcerea la tomahawk

„Tomahawkul trebuie aruncat ușor, asta-i tot secretul lui — afirmă Alf Halvey din statul Illinois. O aruncare puternică face să scadă precizia țintirii”.

Septuagenarul Alf Halvey este unul din cei mai entuziaști amatori ai sportului cu tomahawkul, mica secură care odinioară era o armă cumplită în mâinile indienilor. Anul trecut, la o întîlnire a aruncătorilor cu tomahawkul care a avut loc la Friendship, statul Indiana, Halvey a inițiat în trei zile 3000 de începători. În general se crede că în Statele Unite există acum circa 20 000 de iubitori ai sportului cu exotica armă.

„Omul se poate deprinde la orice vîrstă să arunce tomahawkul, susține Halvey. Printre elevii mei am și copii de patru ani și bătrîni de 84 de ani, și toți încearcă o mare bucurie practicînd acest sport. Eu am pus prima oară mîna pe tomahawk la 57 de ani, cînd, după o eriză de inimă, medicii mi-au recomandat să-mi găsesc un hobby. Atunci am început să lucrez și să arunc tomahawkuri, îndeletnicire care îmi prilejuiește multe clipe plăcute”.

Halvey este, într-adevăr, un virtuoz. Iată unul din numerele lui: cu brațele încrucișate pe piept, privește atent ținta și, după numai cîteva secunde, aruncă simultan patru tomahawkuri, cîte două cu fiecare mîna. Toate patru se înfig în extremitatea unui bușten aflat la 6 m depărtare. Mai mult, două cozi de secură sînt îndreptate în sus, iar celelalte în jos. Halvey sustine că poate înregistra această performanță

numai cu securi lucrate de el. Ea este o dovadă de extraordinară îndemînare, care se poate obține numai prin lungi ani de antrenament. Dar simpla aruncare a tomahawkului la țintă e o treabă destul de ușoară.

Tomahawkul trebuie aruncat în așa fel încît să luncce literalmente dintre degete. Lansarea corectă și precisă nu cere mișcări complicate. Pentru o aruncare la 6 m e nevoie numai de o rotire și jumătate a corpului. Și încă un lucru foarte important: tomahawkul să nu fie lansat prea tîrziu, în care caz el se înfige în piciorul celui ce-l mînuiește în loc să atingă ținta.

„Eu nu respect riguros o anumită distanță sau anumite ținte — afirmă Alf Halvey; acestea din urmă pot fi o așchie de lemn, un pai, cărți de joc etc. După cum am azvîrlit și de la 1,5 m depărtare și de la 18 m, dar cel înai mult arunc de la 5—8 m”.

Deși noțiunea de tomahawk este asociată de obicei cu indienii, populația băștinașă din S.U.A., arma care e numită acum tomahawk a venit totuși în Lumea Nouă din Europa. Ea seamănă ca formă cu toporul de aramă din vechiul Babilon, recent descoperit, a cărui vîrstă e apreciată la cel puțin 4000 de ani. Nu există date care să confirme că acesta ar fi fost folosit la aruncare, în schimb știm precis că o armă aducătoare de moarte similară a fost „francisca” — o secură de luptă utilizată de franci în sec. VI. Zvîrlind-o cu îndemînare, un pedestraș putea să-și doboare dușmanul din șa, iar de cele mai multe ori chiar să-l trimită pe lumea cealaltă.

Numele de tomahawk vine de la cuvîntul „tamahaken”, din vocabularul indienilor. Cei dintii coloniști desemnau cu acest cuvînt diverse instrumente și tipuri de arme, inclusiv dalta indiană, toporul de piatră, ghioage, bite și, în sfîrșit, topoarele de fier care se bucurau de mare popularitate printre indienii. În prima jumătate a secolului XVII, indienii aveau numai topoare de piatră, utilizate în special ca unelte de muncă. Dar coloniștii europeni au început să le dea topoare de fier în

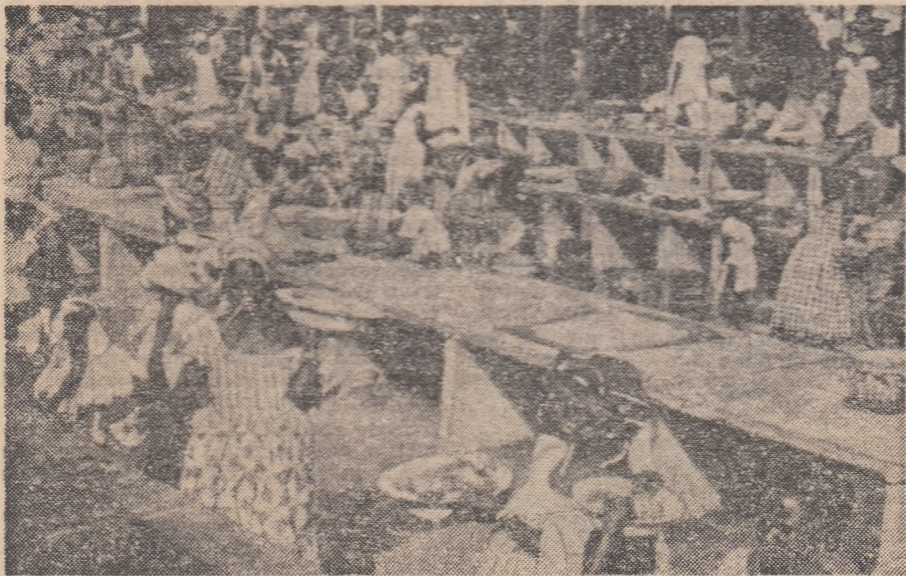
Mișcările pregătitoare și lansarea tomahawkului

schimbul alimentelor și al blînurilor, lucru pe care aveau să-l regrete mai tîrziu, căci tomahawkul a devenit principala armă a băștinașilor. Cu timpul, indienii au început să mînuiască toporișca mult mai bine și mai eficient decît greoaiele arcuiri care ținteau la distanțe mici.

„Sălbaticii țintesc cu toporiștile lor cu o precizie cumplită, nimerind în capul sau în spatele celui urmărit”, scria un colonist înspăimîntat. „Ei au un dar supranatural de a ghida zborul tomahawkului, suna mărturia altui colonist, încît, deși arma se învîrte în aer, lama ei se înfige întotdeauna în țintă”. În realitate, nu era vorba de nimic supranatural. Explicația e simplă: iarna, indienii se antrenau la aruncarea cu tomahawkul literalmente de dimineața pînă seara, căci pentru ei acest lucru era o chestiune de viață și de moarte.

Cînd, în secolul XVII, indienii au început să schimbe aurul și blînurile pe tomahawkuri, ei puteau alege din trei tipuri de securi: franceze — în formă de petală, spaniole — halebarde mult micșorate și engleze, care au devenit cunoscute majorității americanilor sub numele de tomahawk. În 1765, aflînd cît de mare e cererea de topoare de metal printre indienii, o serie de manufacturi europene au început să fabrice tone de asemenea obiecte. Drept care, în următoarele decenii America a fost invadată de milioane de tomahawkuri. Și totuși, din multele milioane de tomahawkuri aduse cîndva în America pentru schimb s-au mai găsit numai cîteva mii. De altfel, la un moment dat ele au început să fie lucrate din...plumb, ba chiar și din lemn, devenind niște simple obiecte decorative.

(După „Vokrug sveta”)

Piața din Bathurst

scară de stat? În cele din urmă, ultimul cuvînt l-a avut Anglia care, în 1588, pe vremea reginei Elisabeta, a acordat unor negustori întreprinzători „patentul” de a face comerț în bazinele fluviilor Gambia și Senegal. Cea dintii colonie din Africa Occidentală a Angliei a fost de altfel și ultima, pînă la 18 februarie 1965, cînd deasupra orașului Bathurst a început să flutur drapelul roșu-albastru-verde al noii state independente.

Sfîrșitul epocii coloniale a condamnat inevitabil la uitare, între altele, și numele unor reprezentanți cîndva puternici ai țării dominante, ca de pildă cel al guvernatorului Wright. Dar apusul gloriei guvernatorului n-a influențat defel celebritatea lui „Lady Wright”, nume purtat acum de un vas cu două punți care face curse regulate între capitală și orașelul Basse, străbătînd aproape întreaga țară, ce se întinde ca o panglică îngustă și întortocheată pe aproape 350 km de ambele părți ale fluviului.

Am călătorit și eu odată cu acest vas. Amurgul african s-a lăsat ca de obicei brusc. Nu mai puteam desluși

care recoltează suc de palmier la înălțimi amețitoare, despre semnele totemice ale populației fulani și despre deosebirile tribale vădite în podoabele feminine.

Pentru călătorii de la clasa I, în special străini (cină la lumina lumînărilor, șezlonguri pe puntea superioară, băuturi răcoritoare), călătoria cu „Lady Wright” este un prilej de amuzament exotic. Dar pentru cea mai mare parte a pasagerilor, care tixesc cu bagajele lor puntea inferioară, prova și pupa navei, călătoria pe fluviu este cea mai ieftină și rapidă, iar uneori și singurul mijloc de transport pînă în ținuturile din interiorul țării, care nu au nici un kilometru de cale ferată.

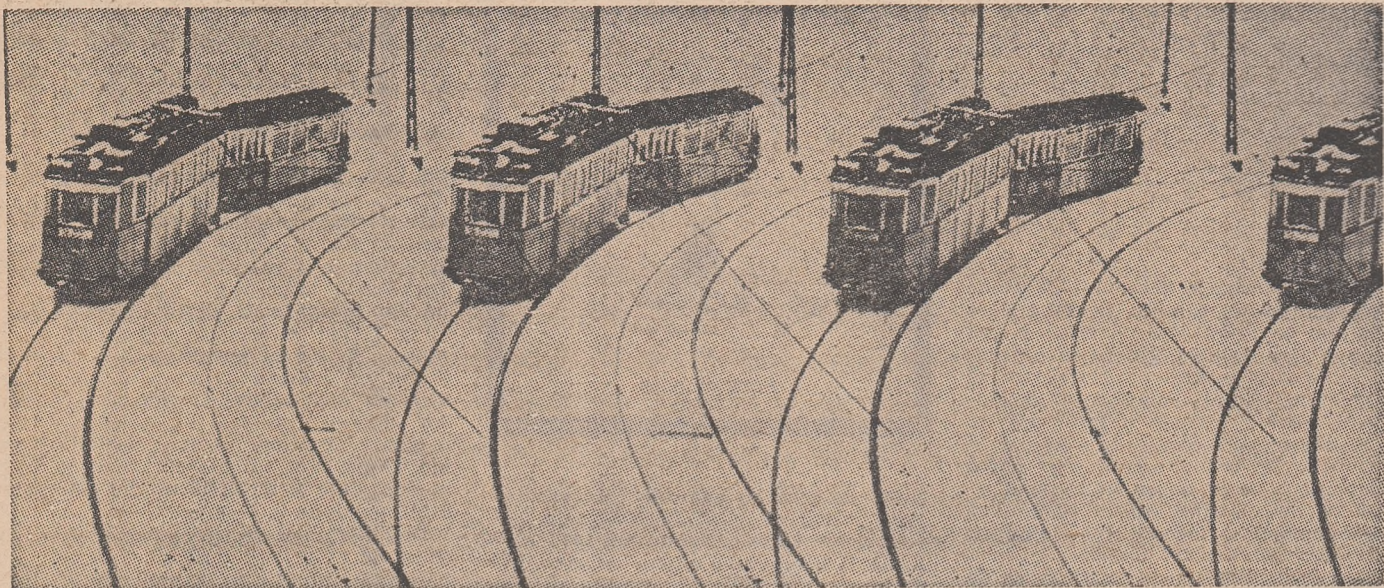
Dar încărcătura? Am fost informat că coșurile cu sare pe care le aduceam de la Bathurst urmau să fie descărcate la Basse — punctul terminus al cursei. Alte mărfuri erau saci de ciment de Senegal și plase cu ceapă. Căci „Lady Wright” nu e o navă privilegiată, ci un vas harnic care își transportă conștiincios, săptămîna de săptămîna, an de an, încărcătura cea mai obișnuită.

Cînd vasul ancorează într-un port, se pot vedea diverse scene din viața de fiecare zi. De pildă, la un moment dat macaralele au apucat cu cirligele lor niște dulapuri neaspectuoase, parturi metalice, cutii de carton, scaune — bagajele unor polițiști trimiși să lucreze în interiorul țării. Niște oi înnebunite de spaimă au fost trecute din mîna în mîna pînă ajungeau în brațele unui țaran. Aruncîndu-și indiferent pe umăr „bagajul”, stăpînul unei mici antilope — cu picioarele împiedicate, care privea în jur cu ochi rotunzi și triști ca ai unui copil — a coborît calm scara de lemn a vasului. Prin mulțime se iveau sacagii veniți cu apă proaspătă din împrejurimi și băiețandri cu pește. Și, evident, în nici unul din aceste bazare improvizate nu lipseau arahidele.

Cîndva, europenii veneau în aceste ținuturi ca să caute legendara „țară a aurului”. În Gambia nu s-au descoperit metale prețioase, dar și această țară își are aurul ei: arahidele, care alcătuiesc 90 la sută din exporturi și aduc deci cele mai multe deize. Un număr de circa 50 de cooperative pentru cultivarea arahidelor sînt grupate în „Uniunea cooperatistă din Gambia”. Membrii acestor cooperative sînt spri-

giodui
globul globul
globul globul globul
obul globul globul globul
ul globul globul globul
globul globul globul globul
ul globul globul globul globul
globul globul globul globul
bul globul globul globul globul

Depou

MICA ENCICLOPEDIÉ

Cola fără pepsi

O veche legendă africană spune că, într-o prea frumoasă zi, Dumnezeu ar fi coborât pe Pământ. Când s-a întors din nou în cer, a uitat să ia cu el o nucă de cola din care gustase. De aceea, a mai coborât o dată pe Pământ. Acolo a văzut un om care tocmai voia să-i înghită nuca. Supărat, Dumnezeu l-a apucat pe om de gît și l-a făcut să scuie nuca. În locul unde l-a strîns mîna dumnezeiască, omului i-a apărut o umflătură, cunoscută azi ca „mărul lui Adam”.

În Europa s-a vorbit pentru prima oară de nuca de cola în secolul XVI cînd, întorcîndu-se din Africa, niște călători au povestit despre un copac, văzut de ei în Congo, ale cărui fructe potolesc setea și alungă oboseala.

Crenguță înflorită de Cola acuminata. În dreapta jos, secțiune longitudinală printr-o floare

Era vorba probabil de un arbore veșnic verde din familia Cola acuminata Schott et Ehde care poate ajunge pînă la o înălțime de 15—20 metri. Frunzele lui sînt scortoase și au o formă eliptică. Fructele sînt niște capsule de culoare cafeniu închis, cu o lungime de 20 cm și o lățime de 8 cm. Înăuntrul lor se află 8—9 semințe mari adăpostite într-un înveliș pergamentos.

Patria celei cu frunze înguste este litoralul vestic al Africii Ecuatoriale. Devenită de multă vreme plantă de cultură, cola s-a răspîndit apoi în multe alte regiuni din Africa și din alte continente. În momentul de față această varietate de cola se cultivă în Africa, America Centrală, Brazilia, Indonezia, Malaya. Tot în Africa se mai cultivă însă și o altă varietate, cu fructul în formă de stea plină cu semințe roșii sau albe. Cînd sînt proaspete, semințele — nucile — sînt amăruie. Ele conțin pînă la 2,5 la sută cofeină.

Efectul stimulator al nucilor de cola se explică prin cofeina, colatina și teobromina pe care le conțin. Aceste substanțe alungă senzația de foame și oboseala, imprimă agilitate mișcărilor și sporesc puterea de muncă. Datorită acestor proprietăți nucile de cola sînt un prețios articol de export. Pe vremuri se organizau pentru culesul lor expediții care, luni de-a rîndul, colectau și trimiteau nucile spre multe colțuri ale lumii. La unele popoare din Africa apuseană se încetățenise obiceiul

de a trimite acest prețios dar căpeteniilor și celor dragi. Ici-colo se mai păstrează și azi obiceiul ca logodnicii să aducă viitorilor socri cîteva nucile de fiecare dată cînd își vizitează iubita.

Locuitorii Nigeriei preparau din semințele de cola zdrobite o băutură tonifiantă pe care o sugeau printr-un tub. Și pigmeii de pe valea fluviului Congo folosesc cola ca substanță stimulantă, care le redă vigoarea și îi ajută să străbătă mari distanțe. Aceste însușiri au făcut-o, dealtminteri, cunoscută și în Europa și America. Din semințele ei se fac niște tablete și o ciocolată specială pentru alpinisti, geologi, aviatori, sportivi și oameni de alte profesii care le cer un mare efort fizic și intelectual. În sfîrșit, din nucile de cola se prepară binecunoscutele băuturi răcoritoare și tonifiante.

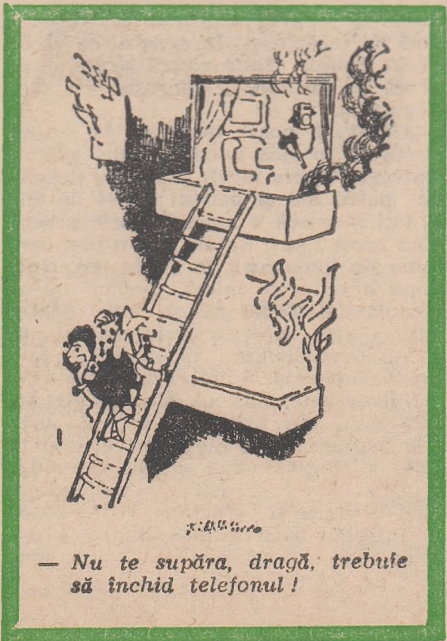
L. Sklearevski

ÎN VIAȚA DOMESTICĂ

Auxiliarul electronic

Înainte de a pleca la serviciu vom putea forma pe un tablou de comandă un număr convențional, iar seara aparatul automat ne va comunica toate apelurile telefonice primite în lipsă. Același aparat ne va trezi dimineața, va veghea ca friptura de pe aragaz să nu se ardă, ne va prezenta pe ecranul lui filmul preferat. Este vorba despre computerul de uz casnic DIM, creat la Institutul de cercetări științifice în domeniul esteticii industriale al U.R.S.S.

În niște dulapuri speciale, perfect armonizate cu restul mobilei, sînt

— Nu te supăra, dragă, trebuie să închid telefonul!

montate: memoria ce conține informația, un sistem de reproducere a suneților cu rezonanță stereofonică, un ecran, un videomagnetofon și un tablou de comandă. Un asemenea aparat poate servi posesorului lui drept agendă personală, ghid în diverse domenii de cunoaștere, bibliotecă, sală de concert și de cinema.

Deocamdată DIM-ul este o mașină destul de voluminoasă și complicată. În viitor, însă, în sistem vor fi incluse obiecte de uz casnic obișnuite: televizorul, magnetofonul, aparatul de radio, telefonul. Racordînd la ele memoria și tabloul de comandă se va obține același computer de uz casnic. Încît DIM va deveni un original auxiliar electronic al familiei.

CIND AI IDEI

Solul dă alarma

Puțini știu că atunci cînd omul umblă, pămîntul tremură sub pașii lui. Bineînțeles, nu e vorba de trepidații seismice, ci de ușoare tremurături, lucru aparent lipsit de orice importanță. Și totuși, plecînd de la această constatare, un grup de specialiști a imaginat, la solicitarea poliției americane, un nou tip de sistem de alarmă automat destinat să creeze în jurul instituțiilor sau caselor particulare un perimetru de protecție împotriva eventualelor infractori. Oricine încearcă să traverseze zona respectivă provoacă minuscule vibrații ale solului, captate de un sistem de alarmă alcătuit din instrumente camuflate în sol. Convertite în semnale electrice, vibrațiile declanșează un dispozitiv de alarmă, reperind în același timp cu precizie locul unde se află nepoftitul. Extrem de selectiv, sistemul nu ține seamă de trepidațiile provocate de circulația rutieră sau de... cutremurele de pămînt naturale.

Un alt sistem de alarmă, nu mai puțin ingenios — dar de data aceasta portativ, se întemeiază pe un dispozitiv care poate fi auzit la o distanță de 140 m. Destinat pompierilor, paznicilor de noapte, transportorilor de valori, precum și celor care lucrează în condiții primejdioase, dispozitivul este miniatural, funcționează cu o simplă baterie de 1,5 V și are o autonomie de o oră. Pentru declanșarea micii sirene e suficient să se scoată o cheiță și să se apese pe un buton. În caz de atac, dacă cheița este aruncată, agresorul nu poate întrerupe apelul. Inutilă este și sfîrșimarea dispozitivului — care este incasabil — sau aruncarea lui într-un curs de apă, deoarece este complet etanș.

O SUGESTIE PENTRU CREATORII DE MODELE

O sanda romană de piele

În fosta citadelă de la Vindolanda, lângă Chesterholm (Marea Britanie), a

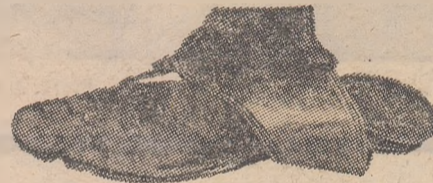
... varia ...
... varia varia varia ...
... varia varia varia ...
... varia varia varia varia ...
... varia varia varia varia ...
... varia varia varia varia ...
... varia varia varia varia ...

fost găsită cea mai bogată colecție de textile și obiecte de piele romane cunoscută pînă acum. Printre ele, o pălărie conică, o pungă, pereți de cort reparați cu bucăți de piele rotunde și vreo patruzeci de încălțări de femei și copii, ceea ce lasă să se presupună că familiile soldaților romani locuiau fie în fortăreață, fie în apropierea acesteia.

Cea mai spectaculoasă descoperire este, însă, aceea a unei sandale de femeie în perfectă stare de conservare. Sandaia are talpă dublă, iar în interiorul ei se vede clar marca „fabricantului”: Lucius Aebutius Thales, fiul lui Titus, nume care e înscris de trei ori pe fața interioară. Sandaia a fost extrasă dintr-un depozit de gunoarie aruncate într-o ripă adîncă aflată lângă latura sudică a fortăreței. Se pare că a fost confecționată și purtată către sfîrșitul secolului unu sau începutul secolului doi ori, mai exact, între anii 80 și 120 e.n.

Toate resturile găsite în ripă — rămășițe de veșminte, boabe, pene de găină, mușchi, iarbă — și obiectele de

îmbrăcăminte amestecate printre ele s-au conservat atît de bine, încît, după expresia unui arheolog, „par să fi fost îngropate săptămîna trecută”.

TIZII PARISULUI

Champs-Élysées in Urali

Paradoxal și totuși adevărat. Locuitorii a trei localități de pe teritoriul U.R.S.S. se pot numi parizieni. Și pe bună dreptate...

Cel mai vechi Paris rusesc se află în Uzbekistan, lângă Samarkand. Numele lui se explică prin ambițiile nemăsurate ale lui Timur Lenk (1336—1405) care aspira la dominație mondială. Din ordinul aprigului conducător, satele din jurul Samarkandului purtau numele capitalelor pe care el intenționa să le cucerească. În urma unor războaie de cotropire, Timur Lenk a întemeiat un stat imens care cuprindea apusul Asiei Centrale, Iranul, Irakul și Asia Mică, dar n-a izbutit să ocupe și Europa, așa cum ar fi vrut. Satul Paris de lângă Samarkand a rămas însă pînă astăzi.

Un alt Paris se află la mii de kilometri de cel dintîi, în împrejurimile orașului leton Daugavpils. Istoria lui e legată de războiul din 1812. Pe acele meleaguri s-au desfășurat lupte crîncene între trupele rusești și cele ale mareșalului napoleonic Oudinot, care asaltase cetatea Dünaburg (actualul Daugavpils).

În sfîrșit, al treilea Paris rusesc se află în regiunea Celiabinsk, dincolo de Urali. El a fost întemeiat în prima jumătate a secolului XIX de veteranii regimentului de cazaci Paris, care au intrat primii, în 1814, în capitala Franței. Fostii camarazi de regiment au hotărît să locuiască împreună, iar noua staniță să poarte numele fostei lor unități.

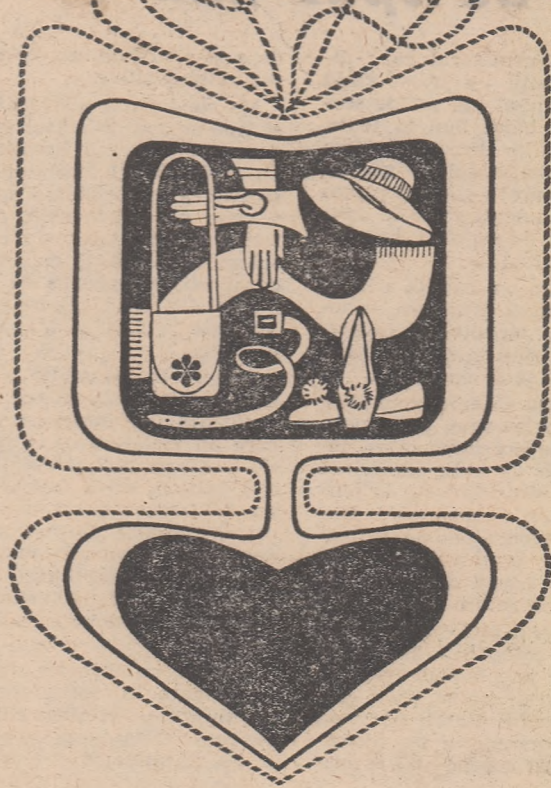

ORICE DAR ATRĂGĂTOR POATE FI UN MĂRȚIȘOR!

Vă recomandăm: broșe din metal, cu strasuri și cu pietre colorate, cercei, clipsuri, coliere, inele, brățări; apa de colonie EVA 1001, EVA 1002, EVA SUBLIM, EVA INTIM, EVA PERFECT, parfumul de toaletă MIRAJ, caseta EVA care conține două ape de colonie: EVA 1001 și EVA 1002 prezentate într-o cutie fantezie atrăgătoare și altele.

RECOM

ORICE DAR ATRAGATOR, POATE FI UN MĂRȚIȘOR!

Vă recomandăm: poșete, port-farduri, cordoane, mănuși, papuci de casă, pălării, baticuri, bascuri, pulovere din lână și P.N.A., seturi (jachete și scampolo), ciorapi, eșarfe...

RECOM

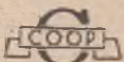
Mărțișor '73

Vizitați
cu
încredere
magazinele
„HERMES”

unități de prezentare și desfacere ale Centralei de producție, prestări, aprovizionare și transporturi a Centrocoop — din București (str. Șepcari nr. 16 și str. Esarcu nr. 1) și din întreaga țară. Acestea vă oferă o bogată și variată gamă de bunuri de consum și articole de artizanat autentic românesc — din ramurile: lemn, ceramică, sticlă metalizată, țesături, cusături și covoare românești etc.

Mărțișor '73

INVITAȚIE LA HANURILE COOPERAȚIEI DE CONSUM

În locuri deosebit de pitorești, ele vă asigură condiții ideale pentru un popas reconfortant: camere elegante, cu încălzire centrală, restaurante, atmosferă familiară, serviciu ireproșabil. Rețineți deci:
HANUL RUCĂR — Argeș, HANUL CHEIA — Prahova, HANUL URSUL NEGRU — Sovata Mureș, HANUL BRAN — Brașov, HANUL BUCURA-HATEG — Hunedoara, HANUL VALEA URSULUI — Argeș, MOTELUL ILIȘEȘTI — Suceava, HANUL AGAPIA — Neamț.

E ușor de spus „nu“?

Mi s-a semnalat următorul caz: directorul unei instituții l-a transformat pe un colaborator de-al lui, șef de secție, într-un fel de băiat bun la toate. Diapazonul pretențiilor directorului era foarte larg, iar subalternul — specialist de înaltă calificare! —, le îndeplinea fără să cîcnească, uneori chiar în dauna obligațiilor sale de serviciu, de parcă așa ar fi fost normal.

Halal situație! Un om comite o indecitate administrativă profitînd, abuzînd de funcția sa, iar altul nu îndrăznește să se apere, să-și apere demnitatea, nu are curajul să se opună.

Întîmplarea, vreau să cred, constituie o excepție, este, ca să spun așa, netipică. Dar din ea se pot trage totuși învățăminte. Departe de mine gîndul că numai subalternii sînt vinovați de purtarea unor superiorii. Totuși, sînt conștienți că de poziția fermă, demnă, principială a membrilor unui colectiv, de atmosfera sănătoasă care domnește în sinul lui pot depinde multe.

Îmi amintesc de o altă întîmplare, petrecută într-un colhoz. În grupa unei crescătoare de vite, femeie vrednică altfel, au murit la un moment dat cîțiva viței. Nu s-a putut stabili din vina cui, în tot cazul brigadiera s-a disculpat. Și totuși a fost concediată. În ori-

de a și-o susține, nu se poate conta pe rezultate pozitive.

Un conducător adevărat simte nevoia și ține seama de sfatul colegilor — nu pentru binele sau liniștea sa personală, ci de dragul folosului general. Doar se știe că în societatea noastră oamenii servesc nu o persoană, ci o cauză. Și totuși unii conducători de colective consideră o părere, și cu atât mai mult o dezaprobare, aproape ca un atentat la autoritatea lor: „Dacă eu spun așa, așa este!“ „Las' că știu eu mai bine!“ etc.

Cunosc foarte multe colective puternice tocmai prin atmosfera de lucru sănătoasă, de încredere reciprocă pe care au instaurat-o. O astfel de atmosferă este propice schimbului larg de păreri, criticii, grijii față de oameni. În aceste condiții e normal să se accepte diferite puncte de vedere. Căutarea adevărului, a soluției juste cere de la fiecare responsabilitate, principialitate, cunoștințe profunde, abordarea obiectivă a unei probleme, indiferent de natura ei.

Cunosc un director de întreprindere — o mare întreprindere constructoare de mașini — al cărui stil de conducere se caracterizează prin capacitatea de a se consulta, de a-i asculta pe alții

Atmosfera de prietenie, de încredere reciprocă sudează un colectiv

ce inimă e loc de durere și amărăciune — a spus poetul. A fost și în inima colhoznică noastră, astfel încît atunci cînd i s-a propus să revină la fermă, femeia a refuzat. Președintele a rezolvat din nou cazul cu toroipanul. În loc să vorbească omenește, de la suflet la suflet, să-și recunoască greșeala, să încerce să șteargă vechea obidă, din arsenalul drepturilor de care dispunea l-a ales iarăși pe acela de a pedepsi. De data aceasta a insistat pentru excluderea din colhoz nu numai a „vinovatei“, ci și a întregii ei familii: soț, mamă — muncitoare veche, care a dat gospodăriei zeci de ani de viață.

De ce s-a întîmplat așa cum a vrut mai marele colhozului? Fiindcă bunul lui plac nu s-a lovit de rezistență și dezaprobare, mai ales din partea unor persoane cu autoritate, cadre de conducere, al căror cuvînt greu i-ar fi putut frînge ambiția. Dar n-au îndrăznit. Au renunțat la sacralul drept la curaj chiar oamenii care prin funcția și poziția lor socială erau chemați să dea un exemplu de dreptate, de înțelegere, de simț civic.

Bineînțeles, conflictul s-a încheiat prin repunerea în drepturi a respectivelor familii. Dar nu despre asta e vorba. Vreau să mă opresc puțin asupra noțiunii de colectiv.

Colectivul nu este o simplă comunitate de cetățeni legați numai prin procesul muncii. Ceea ce îl cimentează este unitatea de sarcini și interese, sentimentul datoriei față de societate, atmosfera de prietenie, de încredere reciprocă. Acolo unde nu există o preocupare reală pentru ca fiecare membru al colectivului să aibă spirit de inițiativă, o opinie proprie și posibilitatea

înainte de a lua o hotărîre definitivă. Acest director nu suportă să fie aprobat de subalterni numai ca să i se facă pe plac. El ascultă cu cea mai mare atenție părerile lor și pune preț pe ele. Fără ca autoritatea lui să aibă de suferit din această pricină. Dimpotrivă. Îmi amintesc de o dispută tehnică între director și un inginer, dispută deloc ușoară pentru acesta din urmă, deoarece directorul avea de partea lui nu numai funcția poziția pe care o ocupă în uzină și societate, ci și autoritatea de specialist eminent, de erudit. Și totuși a acceptat fără ezitare punctul de vedere al inginerului, cînd s-a convins că acesta avea dreptate.

Un climat sănătos, moral, democratic într-un colectiv de muncă este hotărîtor. Și nici un efort de a-l instaura și a-l respecta cu strictețe nu trebuie să ne pară prea mare.

I. Nedelin

CORESPONDENȚĂ SENTIMENTALĂ

Cititorii între ei

Kolea Kureliuc, Mărița Mică, com. Dărmănești, jud. Suceava: Stimată ca- valer de 25 de ani, pesimist, bine că discuția deschisă de Liliana L. v-a stimulat. Altfel n-ați fi pus mina pe condei (măcar spre a verifica dacă într-adevăr sînt

teți ghinionist!), iar noi n-am fi aflat de existența unui cititor atât de fidel, „care din 1965 citește „Veac Nou“ cu o exactitate de ceasornic cu cuarț“ și am fi fost privați de plăcerea lecturii rîndurilor lui scrise cu vervă.

Fiind într-un tot de acord cu dv. — este și o veche dorință a noastră — că această rubrică trebuie să fie un spațiu de larg schimb de opinii (iată că o și facem mai amplă, cum ne-ați sugerat!) vă lășăm să vă spuneți părerea în problema supusă discuției de Liliana L.

„Stimată L.L., sînt alături de tine. Nu se poate concepe o conviețuire fără ca la mijloc să nu existe sentimente de dragoste, de stimă reciprocă, de înaltă apreciere. Dar trăim în era zborurilor cosmice, în era căsătoriilor fulger, căsătoriilor din interes, căsătoriilor din obligație, căsătoriilor pur și simplu, numai de dragul de a fi căsătorit. O foarte mare parte din tinerii de azi nu dau dovadă de sentimente pure, de dragoste curată ca lacrima... Nu este de competența mea, dar totuși nu înțeleg de ce se admite ca o fată de 14—15 ani, care habar n-are de viața de familie, să se mărite. Sînt destule cazuri de fete care pînă la 20 de ani au fost măritate și despărțite de cîteva ori. Hm! Se pare că m-am depărtat de subiect.

Da, L.L. are perfectă dreptate. Dar aș pune întrebarea: se poate trăi numai din dragoste?

Am auzit și eu cu urechile mele fete spunînd: „Nu-mi place, dar mă duc după el. Pofta vine mîncînd și poate că am să țin la el“. Straniu!

Straniu, dar există acea stafie pe patru roți — mașina —, există acele „wigwamuri“ suprapuse, cu încălzire centrală și atunci eu, care trăiesc într-un sat uitat, eu, care scriu aceste rînduri la lumina unei lămpi, la ce sentimente mă pot aștepta?

Sînt destule cazuri de căsătorii din interes. Destule! E dureros, dar adevărat“.

„Mă adresez cu rugămintea de a publica adresa mea pentru a putea corespunde cu tineri cititori despre multiple probleme abordate de revistă. Mă numesc Carmen Rusnac, sînt elevă în anul II la liceul „Tudor Vladimirescu“ din București, locuiesc în Bulevardul Muncii nr. 92, Bloc C 1, scara B, etaj II, ap. 8 sector 3“.

Mulumindu-vă pentru urări, vă felicităm (tardiv!) cu prilejul zilei de naștere pe care ați sărbătorit-o între timp.

„Doresc să fac un schimb cît mai serios de păreri cu oameni care se preocupă de descifrarea caracterelor pe baza observațiilor personale sau a datelor mitologiei sau folclorului nostru. Adresa mea: Viorel Olivian Pașcanu, str. Tudor Vladimirescu nr. 2, Scara D, parter, ap. 43, Rădăuți, jud. Suceava“.

Ne pare rău, dar nu putem folosi articolul.

„Doresc să corespund pe teme de prietenie sau alte diverse teme, mai mult sau mai puțin legate de viața noastră de zi cu zi. Am 50 de ani, mă numesc Margareta, iar adresa este: Căsuța poștală nr. 1027, Oficiul poștal nr. 2 București“.

„Mă numesc Mirea I. Adrian și sînt elev în anul I la liceul „C. D. Gherea“ din Ploiești. Aș dori foarte mult să fac corespondență cu tineri din întreaga țară pe teme filatelice, precum și schimb de vederi. Adresa mea este: B-dul Republicii nr. 130, Bloc A. 8, scara D, ap. 57, etaj III, Ploiești“.

ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Vreți să aflați ceva și enciclopediile pe care le aveți la îndemînă nu vă dau răspunsul dorit? Vă invităm să ne adresați nouă întrebarea dv., mai ales dacă ea este de interes general.

Neologisme

I.

Aș vrea să aflu ce înseamnă termenul „marketing“.

Gaspar Ioan
Blaj
Jud. Alba

R.

Noțiunea de marketing are o răspîndire rapidă, pătrunde în aproape toate limbile. Și, fiindcă pînă astăzi în limba română nu avem încă un corespondent care să exprime întreg conținutul acestei noțiuni, cuvîntul marke-

dialog -
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo
og dialog dialog dialog o
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog di
dialog dialog dialog dialog
og dialog dialog dialog dialo

— Pentru omeletă bați trei ouă,
pui ulei în tigaie, îl încingi...
Desen de V. Savkov

ting a fost adoptat și la noi ca un neologism necesar.

El a intrat în limba română atît din franceză, cît și direct din engleză, unde de fapt a fost creat și are aceeași formă.

Unii identifică noțiunea de marketing cu „studiul pieții“ (enl. market = piață) — adică numai cu un moment al ei — dar această definiție e incompletă. Marketingul este o disciplină nouă care se ocupă cu precizarea metodelor de investigare a necesităților și psihologiei consumatorului. În funcție de aceste elemente, atît activitatea de producție a bunurilor materiale și spirituale, cît și desfășurarea acestora pe piața internă sau externă pot fi organizate și dirijate științific. În felul acesta se poate da un răspuns prompt, în condiții optime și în cel mai scurt timp, la cerințele formulate de client.

După cum ați observat, termenul apare nu numai în literatura de specialitate, ci și în presă și în documentele de partid, încît se pare că acest neologism va trebui să fie consemnat în viitoarele noastre dicționare. La noi în țară a fost constituită Asociația Română de Marketing: AROMAR.

I.

Ce este cibernetica?

Pop Radu Ion
Comuna Fărcașa
Jud. Maramureș

R.

Cibernetica este știința care are ca obiect studiul legăturilor, comenziilor și controlului în sistemele tehnice și organismele vii, din punctul de vedere al analogiilor lor formale, dar nu și din acela al elementelor constitutive ale sistemelor tehnice și organismelor vii și nici din acela al funcțiilor lor specifice. Ea a apărut și se dezvoltă pe baza creării și răspîndirii instalațiilor de calcul, a combinării instalațiilor automate cu calculatoare, a progresului automatizării etc.

Cibernetica studiază mașinile, aparatele și organismele vii din punctul de vedere al capacității lor de a recepționa (percepe) informații, de a le păstra în sisteme de memorie și de a le transmite prin canale de legătură sub formă de semnale. Ea eliberează omul de operații care reclamă un volum mare de muncă, mărește productivitatea muncii intelectuale.